

Majenca - praznik za vse čase

str. 10

Foto damj@n

Obvestilo

Veliko naročnic, bralk, naročnikov in bralcev nas spračuje, ali je kaj novega pri reševanju nezavidljivega finančnega stanja Zadruga Goriska Mohorjeva, ki je založnik tednika Novi glas, pri katerem smo zelo na tesnem že več kot mesec dni, saj ga dva časnika in grafična oblikovalka s polovičnim delovnim urnikom pripravljamo s pomočjo zunanjih sodelavcev, katerim gre naša iskrena zahvala. Če bi mi kaj novega vedeli, bi vam takoj sporočili, predvsem pa bi sami gotovo ne bili v tako nevzdržnem stanju, kot smo. Republika Slovenija je letos svoj finančni prispevek že izplačala, enak lansnemu, leta 2013 je bil, za primerjavo, znesek za 40 tisoč evrov višji. Dežela Furlanija Julijska krajina, ki je dolžna razdeliti sredstva italijanske države za slovensko narodno manjšino, letos naši Zadrugi ni še niti napovedala, koliko sredstev bo prejela, kaj šele, da bi znesek nakazala. To so gola dejstva. Če to ni pritisk na narodno manjšino in seveda tudi na Novi glas, potem povejte vi, kaj je pritisk!

Stranka Slovenska skupnost

Predstavili so se kandidati za občinske volitve v Trstu in Miljah

Na sedežu stranke Slovenske skupnosti v Trstu je v soboto, 7. maja, potekala tiskovna konferenca, med katero so se predstavili kandidati za občinske volitve v Trstu in Miljah, ki bodo v nedeljo, 5. junija 2006. Tiskovno konferenco je vodil pokrajinski tajnik SSK Marko Pisani, ki je izrazil zadovoljstvo z dejstvom, da bo SSK imela dva kandidata na listi Demokratske stranke. Kandidata sta dosedanji občinski svetnik Igor Švab in sedanji predsednik tržaškega pokrajinskega sveta Maurizio Vidali.

/ str. 2

Papežu nagrada Karla Velikega

Kaj se ti je zgodilo, Evropa?

Ppapež Frančišek je v petek, 6. maja, v apostolski palači v Vatikanu prejel mednarodno nagrado Karla Velikega, udeležil pa se je je sam vrh Evropske unije: predsednik Evropskega parlamenta Martin Schulz, predsednik Evropske komisije Jean-Claude Juncker in predsednik Evropskega sveta Donald Tusk – vsi trije so imeli tudi govor. Navzoča je prav tako bila nemška kanclerka Angela Merkel. Prestižno nagrado Karla Velikega, podelitev katere običajno poteka v nemškem mestu Aachen, je papež prejel za posebne zasluge pri združevanju in povezovanju v Evropi.

/ str. 4

www.parrucchelanza.com Najboljši portal v Italiji za kakovostne lasulje

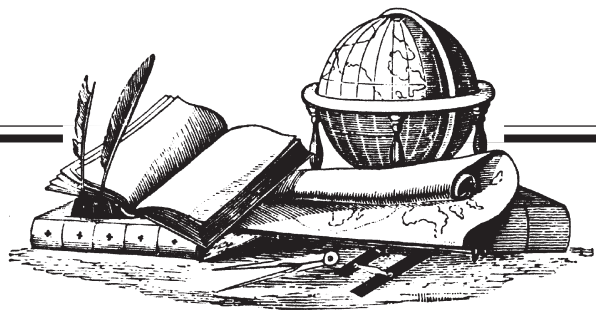
PARRUCCHE
Lanza

• KOZMETIKA ZA LASE
• PRIPOMOČKI ZA FRIZERJE
IN KOZMETIČARKE

Gorica - Ul. Garibaldi, 13 - na vogalu na trgu pred občino - Tel. 0481 240078
Odprto vsak dan od ponedeljka do sobote od 9.00 do 12.30 in od 15.30 do 19.30

POSEBNA PONUDBA SUŠILCEV ZA LASE!

Če prinesete ta kupon, ugodnosti se ne seštevajo, do 30. junija 2016 boste imeli pri nabavi kakršnega koli profesionalnega sušilca za lase, ki stane najmanj 29.50 evrov, **POPUST 8 EVROV.**

Zadnja novost

Razpis za slovenske šole do 15. junija

Goriška senatorka Laura Fasiolo je v petek, 6. maja, sporočila predsedniku SSO

Laura Fasiolo

Walterju Bandlju, da bo razpis za slovenske šole objavljen najkasneje do

sredine junija. To pomembno novico pa je prejela neposredno iz šolskega ministrstva.

Walter Bandelj

Predsednik SSO Walter Bandelj je pred dnevi seznanil goriško senatorko

Fasiolovo, da kljub številnim pozivom šolsko ministrstvo še zmeraj ni objavilo razpisa za slovenske šole. Zaradi te zamude je med učnim osebjem nastala zaskrbljenost, kot potrjuje skupno pismo, ki so ga slovenski učitelji poslali medijem. Senatorka Fasiolo je predsedniku Bandlju obljubila hitro posredovanje. Včeraj popoldne pa ga je tudi že seznanila s konkretno obljubo s strani ministrskih šolskih uradov. Predsednik SSO Walter Bandelj se je goriški senatorki zahvalil za razpoložljivost ter izrazil upanje, da bodo obljube spoštovane in ne bo potrebnih novih posegov.

Deželni statut

Zapisati enakopravnost priznanih manjšinskih jezikov

Statut avtonomne Dežele FJK v svojem 3. členu načelno zagotavlja enakost pravic in ravnanja vsem državljanom ne glede na jezikovno skupnost, kateri pripadajo. "Žal pa je ostalo to zagotovilo le skupek lepo zapisanih mrtvih črk, saj v petih desetletjih ni bilo videti izvršnih predpisov" ugotavlja deželni svetnik SSK Igor Gabrovec. Različno je v Tridintinskem - Zgornjem Poadižju in v Dolini Aoste, kjer je raba manjšinskih jezikov dejansko izenačena z italijanskim, kar se posledično in ob vsakem koraku zrcali tudi v spoštovanju dostojanstva tamkajšnjih skupnosti. Tudi sama avtonomija dveh Dežel in vse, kar spada zraven - nadaljuje Gabrovec - od volilnih pravil do finančnih dotacij, spoštuje in priznava načelo

pozitivne posebnosti. Zato je hvalevredna pobuda društva Edinost, ki je z vložitvijo dveh sorodnih peticij spodbudila

Igor Gabrovec

Deželni svet, da se sooči s polstoletno zamudo in pomanj

kljivostjo, ki danes dejansko hromi tudi že sama prizadevanja za ohranitev in utrditev statusa Dežele s posebnim statutom. "Na mojo spodbudo in po zaslugi svoje vztrajnosti je bil danes povabljen na avdicijo v 5. pristojno komisijo Deželnega sveta prof. Samo Pahor, ki je lahko ob navzočnosti tolmača zagovarjal nesporne načelne zahteve. V sedanji fazi preoblikovanja deželnih statutov so Dežele s posebnim statusom poklicane, da na novo utemeljijo svoje razloge in utrdijo svoje statute. Kar zadeva FJK, ni dvoma, da vse to ne more ne slo- neti tudi in predvsem na pristajanju popolne enakopravnosti in dostojanstva vseh manjšinskih jezikov - ob slovenščini tudi furlanščine in nemščine" zaključuje deželni svetnik SSK Igor Gabrovec.

V okviru niza Iz roda v rod so v ronškem avditoriju v sredo, 4. maja, priredili izjemno dobro obiskano kulturno srečanje, na katerem so prikazali ljubiteljsko ustvarjalnost slovenskih ljudi v Laškem. Prireditel je koordiniral neumorni Karlo Mučič, sodelovali pa sta društvi Jadro in Tržič skupaj s tržaškim društvom KRUT. Pevski zbor slovenske osnovne šole Ljubka Šorli iz Romjana pod vodstvom Lucije Lavrenčič ter zbor društva Costumi bisiacchi sta zapela, spregovorila je Bojana Daneu, hči ravnatelja slovenske šole, ki je v Tržiču delovala po drugi svetovni vojni, za njo pa pesnica Liliana Visintin je prebrala nekaj svojih pesmi v italijanščini in slovenščini.

S 1. strani

Predstavili so se ...

Za občinske volitve v Miljah bo Slovenska skupnost podprla skupno neodvisno kandidatko Mirno Viola.

Pokrajinski tajnik SSK Marko Pisani je tudi izrazil veselje, da bo imela stranka svoje kandidatke za vse tržaške rajonske svete. Pri izbiri kandidatov pa je prišlo tudi do vključitev novih in mladih ljudi.

Barbara Campana - Škedenj, Matjaž Zobec - Sv. Jakob, Marta Fabris - Vzhodni Kras, Marko De Luisa - Vzhodni Kras, Dean Zuccolo - Barkovlje, Alessandro Počkaj - Novo me-

Mirna Viola

sto, Nova Mitnica, Sv. Vid in Staro mesto, Edvard Peter Krapež - Sv. Ivan

Igor Švab in Maurizio Vidali

Paolo Vidoni - Zahodni Kras

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec

Še o pomanjkanju natečaja za slovenske šole

Prav te dni se začenjajo pisne naloge za različne natečajne razrede italijanskih šol, s katerimi bo v FJK dodeljenih 1531 staležev. Gre torej za pomemben korak, ki bo pripomogel k rešitvi nekaterih odprtih vprašanj in bo nedvomno utrdil šolski sistem naše dežele. Dobra novica žal ne velja za slovenske

šole, za katere bi morale pristojno ministrstvo objaviti poseben natečaj, o katerem pa že nekaj let ni ne duha ne sluha.

Tako piše v uvodu svojega pisanega vprašanja deželni vladni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec. Pred nedavnim - piše v nadaljevanju slovenski svetnik - smo obeležili 70-letnico ponovnega odprtja slovenskih šol v Italiji, ki jih je bil ukinil fašistični režim leta 1923. Ob tisti priložnosti smo slišali veliko pohvalnih besed, lepih želja in voščil za nadaljnje delo. Resnično dejstvo pa je, da je slovenski šolski sistem v zelo zaskrbljujočem stanju. Na to so s skupnim stališčem pravilno opozorili naši profesorji, učitelji in vzgojitelji, ki so iz leta v leto zaposleni s pogodbami na določen čas. Slednji štejejo skorajda 50% delež učnega osebja različnih nivojev, medtem pa so se izčrpale tudi razpoložljivosti na

leščicah iz prvega pasu.

Ob teh predpostavkah svetnik SSK sprašuje deželno vlado, začenši s predsednico Deboro Serracchiani, ali ima uprava konkretne novice o napovedanem natečaju za slovenske šole in kako namerava ščititi slovenski šolski sistem oz. pridobiti ustrezna zagotovila in odgovore od pristojnega ministrstva na upravičena pričakovanja. Želimo si namreč - zaključuje Gabrovec -, da bi besede predsednice Serracchiani, s katerimi je slovenski šoli ob praznovanju 70-letnice v Kulturnem domu v Trstu zaželela, "da bi ostala pomemben člen posebnosti naše Dežele in da bi naprej delovala tudi v interesu medkulturnega dialoga, dobrih odnosov in spoštovanja različnih narodnosti in jezikov", ne ostale zgolj priložnostna voščila, ampak tudi pripriljiva obveza.

Popravek

Zadolžena za stike z javnostjo pri Univerzi v Novi Gorici nas je opozorila, da smo v fotovešti o obisku novogoriških študentov pod vodstvom mag. Dejana Valentiniča v našem uredništvu napisali napačno, da je mag. Valentinič član univerze. Gre v bistvu za to, da je formalno pravni status njegove fakultete, ki je samostojni pravni subjekt: Fakulteta za uporabne družbene študije, vedno iz Nove Gorice, seveda.

Povejmo na glas

Primer dobrodelnosti mladih

Morda se nam zdi, da dobrodelnost zaživi v človeku šele v srednjih letih ali še kasneje, ko si nabere dovolj spoznanj o življenju in njegovih temnejših straneh, med katere sodijo stiske tistih, ki so v posebno velikih težavah. Toda temu ni tako, dobrodelnost lahko zaživi v zelo mladih ljudeh, ki so stari komaj ali nekaj več kot dvajset let. V tem dejstvu je gotovo nekaj zelo razveseljivega in spodbudnega, saj z zares lepe strani osvetljuje mlado generacijo, sicer pogostoma deležno kritik odraslih. Tu navajamo zgodbo mlade Brine iz Slovenije, gotovo pa je takšne ali podobne primere mogoče najti povsod. Brina že dve leti in pol pomaga bolnikom za rakom in se je tej dejavnosti posvetila z dušo in srcem. Ob koncu študija je zbolela za limfomom in, zanimivo, že tedaj razmišljala o tem, da bo pomagala podobno obolelim, v kolikor seveda ozdravi. Videla je, da so bolniku v oporo njegova družina, prijatelji, prijazno zdravstveno osebje, vendar se dogaja, da je svojcev in prijateljev malo in vse premalo obiskov, ki so nepogrešljiva hrana za notranjo pomiritev. Bolniki se veselijo vsakega njenega prihoda in potem jim pomaga na razne načine. Lahko jih je treba pospremiti do vrat, biti ob njih na sprehodih po hodnikih, v kolikor to dopušča bolezensko stanje, predvsem pa se jim je treba posvetiti s prijaznostjo in dobrim hotenjem. Spodbudna beseda prežene težka počutja, pogovor odtrga bolnika od misli na njegovo bolezen, nanj se prenese dobro razpoloženje in

ga razbremeni. Vsi ljudje v stiski so zelo rahločutni in občutljivi, zato si po Brininem mnenju zelo močno želijo resnične nesebičnosti oziroma iskreno dobrega namena tistih, ki jih obiščejo. Kljub izkušnji z rakovo boleznijo se je Brina pri svoji dobrodelnosti in pričetku bala, da je ne bi težave obolelih čustveno preveč obremenile, saj v tem primeru v tej svoji dejavnosti ne bi mogla vzdržati in v njej vztrajati. Vsekakor so prisotne tudi zelo težke zgodbe, a neprimerno več je lepih trenutkov. Mednje sodi vsakršno zdravstveno izboljšanje, kadar pa kdo ozdravi, je to razlog za slavlje in srečo. In ti lepi trenutki dajejo Brini več zadovoljstva kot vsak denar, zato je sklenila, da bo svojo dobrodelnost še okrepila ter se za pomoč bolnikom za rakom dodatno strokovno izpopolnila. Na vsak način zelo lepa zgodba, ki oživlja zaupanje v človeka. V človeku je vendar toliko dobrega in odrešujočega bi bilo zanj, ko bi to dobro v sebi obudil in ga dal drugim, zagotovo bi bil bogato poplačan. In istočasno bi se rešil, se pravi bi se rešili svoje temeljne in zelo obremenjujoče stiske, ko so nas namreč novi časi ostro potisnili v skrb zgolj zase, kar pa ima zelo hude posledice: zase se bojimo vedno bolj in to se prej ali slej prevesi v težka depresivna stanja, ki so vse bolj uničujoča in vse bolj razširjena. Nemara je rešitev zanje prav dobrodelnost, ki nas ponovno vrača drugim ljudem in s tem ukinja bolečo osamljenost, od katere že predolgo trpimo.

Janez Povše

TRST O Andreju Gosarju v Društvu slovenskih izobražencev

Izjemen strokovnjak in mislec evropskega formata

Ko bi bil Andrej Gosar nemške narodnosti, bi bil verjetno veliko bolj znan in cenjen v vsej Evropi! Ker pa je bil pripadnik manjšega naroda, v lastni državi pa celo iz političnih razlogov zamolčan in obsojen na molk, ni prišel do priznanja, ki bi si ga bil zaslužil! To ugotovitev, do katere so se gostje večera Društva slovenskih izobražencev dokopali med potjo iz Ljubljane do Trsta, so potem delili z vsemi obiskovalci okrogle mize v ponedeljek, 2. maja.

Gosarjev večer v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je po pozdravu župana Gosarjevega rojstnega mesta Logatca Berta Menarda uvedel prof. Tomaž Simčič, tudi sam avtor monografije o Gosarju (Andrej Gosar, krščanstvo in socialno gibanje, Mladika, Slovenec, 1992): na kratko je predstavil, kdo je bil Andrej Gosar, njegovo znanstveno in politično dejavnost. Obe sta bili najplodnejši

med dvema vojnama. Aktivno se je vključil v politično in družbeno življenje na Slovenskem, in sicer v okviru tedanje Slovenske ljudske stranke, opravljal je tudi zelo pomembne in vplivne funkcije, bil je član odbora za socialo pri Deželni vladi Slovenije, leta 1920 in 1925 je bil izvoljen za poslanca v beograjski parlament, v letih 1927 in 1928 je bil socialni minister v jugoslovanski vladi, čeprav za kratek čas, več let je bil zastopnik Jugoslavije v socialnem odboru Društva narodov v Ženevi. Gosar je bil po izobrazbi pravnik, vendar se je skoraj v celoti posvečal družbenim vedam z 19 samostojnimi publikacijami. Velja za enega od utemeljiteljev krščanskega socialnega nauka na Slovenskem in za nadaljevalca dela Janeza Evangelista Kreka. Simčič je tudi poudaril Gosarjevo nagnjenje k zavračanju vsakega radikalizma in ekstremizma, tako na politični in ideološki kot tudi

intelektualni in celo verski ravni, kar je potem še utemeljil drugi govornik, akademik Kajetan Gantar. Slednji se je namreč osredotočil na Gosarjevo vizijo Božje države v delu "Eden je Gospod".

Gosar je bil globoko veren človek, skorajda svetniški lik, svojih osem otrok je zgledno vzgojil v krščanskem duhu in vseh osem je tudi ostalo trdnih v svoji veri, kljub pristiskom takratnega komunističnega režima. Imel je neoporečen značaj in držo, je dejal Gantar in svoje besede podkrepil z dokazi. Gosar tudi v odnosu do katolicizma ni bil dogmatičen, pač pa se je postavljaj na stališča, ki so jih včasih celo teologi (npr. Franc Grivec) imeli za nezdržljiva z uradno doktrino. V omenjeni knjižici ni propagiral kakega militantnega katolicizma, pač pa (za tiste čase zelo drzno) Božjega kraljestva na zemlji ni istovetil s Cerkvijo, pač pa je zatrjeval, da imajo vanj vstop tudi ljudje, ki niso del Cerkve – in

Foto damj@n

obratno, da so tudi v Cerkvi ljudje, ki bi spadali bolj v Satanovo kraljestvo.

Gantar je tudi opozoril, kako je bil Gosar med prvimi, ki so se zavedali in z zaskrbljenostjo spremljali oblastiželjni pohod nacizma in boljševiškega komunizma. Zato je odklanjal tako katerokoli kolaboracijo z okupatorji - nacisti ali fašisti - in bil raje interniran v Dachau, zavrnil pa je tudi vstop v OF, saj se ni strinjal z izkoriščanjem osvobodilnega boja s strani komunistov za prevzem oblasti. Zaradi tega je bil po vojni potisnjen na rob, ni smel več pisati in objavljati, izključen je bil iz javnega življenja.

Ker pa mu nihče ni mogel ničesar nasprotovati, je lahko obdržal mesto univerzitetnega profesorja prava na Ljubljanski univerzi. Vsakdo, ki okuša take krivice in travme, kot jih je Gosar, bi lahko reagiral z zagrenjenostjo, Gosar pa ni. Do te ugotovitve je prišel antropolog in teolog Jože Ramovš, ki je izpostavil njegovo izredno notranjo moč, voljo in vero, ki so mu dopuščale izredno uravnoteženost, strpnost in doslednost. Zadnji je v Društvu slovenskih izobražencev spregovoril Štefan Skledar, ki je med najbolj zaslužnimi, da je pred dvema letoma v Logatcu prišlo do velikega simpozija o

Gosarju, nato pa še do zbornika, v katerem so zbrani vsi takratni referati. Prav Skledar je izpostavil, kako je bil Gosar izjemen strokovnjak in mislec evropskega formata. Izpostavil je njegov poskus socialno usmerjene, hkrati pa tržno naravnane družbenogospodarske teorije, ki je izhajala iz krščanskih

načel. Skledar je občinstvu zaupal še več novih pobud za ovrednotenje Gosarjevega lika tudi na evropski ravni, med drugim predlog, da bi evropsko nagrado iz socialne ekonomije poimenovali po dr. Gosarju.

V Peterlinovi dvorani je bil na ogled tudi izsek dokumentarne razstave o življenju in delu Andreja Gosarja. Ob simpoziju jo je postavila Knjižnica Logatec. Njena nekdanja ravnateljica Bibijana Mihevc jo je predstavila in povedala tudi, da je knjižnica po zaslugi simpozija prišla do dragocene Gosarjeve zapuščine.

BS

GORICA O Andreju Gosarju na Srečanju pod lipami

"Skoraj pozabljen velikan naše polpreteklosti"

Andreju Gosarju, pravniku, ekonomistu, socialnemu mislec, politiku in enemu od utemeljiteljev krščanske socialne misli na Slovenskem, so se 5. maja v Kulturnem centru Lojze Bratuš primerno poklonili tudi Goričani. Srečanje pod lipami v organizaciji kulturnega hrama in krožka Anton Gregorčič je nekako dopolnilo tržaški večer.

"Gosar je bil velik človek", je uvodoma dejal Berto Menard, župan iz Logatca, kjer se je sloviti rojak rodil leta 1887 v čevljarski družini. Še danes navdihuje podjetnike in upravitelje, ki razmišljajo o odnosu med kapitalom in ljudmi, o socialnem čutu. Gosar je obvladal ekonomijo, pravo in humanizem, "bil je dober oče in velik kristjan". Imel je osem otrok, vsi so dosegli akademsko izobrazbo. Pogovarjal se je z levimi in desnimi, "zato tudi ni bil ne enim ne drugim zaželen"...

Marca 2014 je bil v Logatcu in nato na SAZU-ju v Ljubljani simpozij o Gosarju, "skoraj pozabljenem velikanu naše polpreteklosti", je povedal moderator goriškega večera, časnikar Ivo Jevnikar. Sodelovalo je 40 referentov oz. pričevalcev, lani je Celjska Mohorjeva družba izdala zbornik. Logatec je ponosen na svojega sina, na glavnem trgu stoji njegov kip, knjižnica mu posveča veliko pozornost in je hkrati hranitelj večjega dela njegove zapuščine. Skratka: vrsti se cela vrsta pobud, da bi bolj ovrednotili to večplastno osebnost. Po vojni je bil Gosar "neoseba" vse do leta 1970, ko je umrl. "Sicer ni bil preganjan, ni bil v zaporu, ohranil je službo na univerzi, vendar z zelo stranskimi predmeti glede na svoje kapacitete".

Bibijana Mihevc, ravnateljica logaške knjižnice, je v četrtek poskrbela za dragoceno priložnostno dokumentarno razstavo v atriju Kulturnega centra Bratuž. "Velika sreča je, da se je sin Lojze Gosar ukvarjal z očetovo dediščino"; po njegovi nedavni smrti je družina bogato gradivo predala knjižnici. V vitrinah so bili predstavljeni obdobje šolanja v Ljubljani in na Dunaju, družina, publicistično delo, poli-

tično udejstvovanje, izkušnja taborišča v Dachauu, pisma itd. Gosar je bil "dosleden in natančen človek", že sam je zbiral vse, kar je objavljaj, "in tega je bilo ogromno". Dediščina je zato zelo bogata in vodstvo knjižnice bi želelo, da bi jo kdo temeljito preštudiral.

Štefan Skledar

Štefan Skledar, duša mnogih pobud in dokumentarca, ki se pripravlja, je dejal, da ga "dr. Gosar zanima in ne zanima". Bolj ga namreč zanimajo zadrugištvo, socialna misel, soupravljanje, samoupravljanje in subsidiarnost. Potrebno je, "da Slovenci v Sloveniji, v sosedstvu in po celem svetu, od Avstralije do Kanade, dobimo monumentalno delo, leksikon zadrugištva". Potrebno je, "da zberemo vse *anonimne Kreke in Gosarje*, katerih delo in zapuščino bomo še zelo potrebovali". Naša dolžnost je, "da Gosarjevo zapuščino predstavimo najprej sebi, svojim otrokom, svojim vnukom, in da smo na njega ponosni, predvsem pa, da to zapuščino poskušamo na eni strani po vseh znanstvenih kriterijih ponovno ovrednotiti ter to etiko in ta načela pravzaprav tudi ponotranjiti in jih živeti". Pomenljivo je, da je Peter Kovačič Peršin predlagal, da bi Gosarjeve zapuščine ne prevajali najprej v italijanščino, ampak v španščino ter da bi jo poskusili posredovati tudi svetemu očetu. Mira Cencič je spregovorila o najbolj dramatičnem obdobju slovenske polpretekle zgodovine, saj je Gosar med vojno in pred njo imel tesne stike tudi z goriško sredino. Ko se je prek knjige Tomaža

Simčiča prvič srečala z Gosarjem, je našla veliko sorodnosti s kraškim rojakom Virgilom Ščekom. Vedno bolj jasne so ji bile stične točke dveh velikih mož. "OF je poleg narodnega odpora imela tudi svoj revolucionarni program in, kdor je sprejel OF, boj za ohranitev naroda,

Bibijana Mihevc

je moral sprejeti tudi komunistično ideologijo in metodologijo razrednega boja". Nekateri pa "so trdno stali na svojih nogah, podpirali narodni odpor in hkrati bili proti komunizmu". Te posameznike, skupine in gibanja so že med vojno označili kot "sredino". Ta pa ni bila enotna: kranjska je bila politično in strankarsko razcepljena, katoliška je bila t. i. Šolar-Gosarjeva skupina; pri nas je bila goriška oz. primorska sredina ali, tudi, Ščekova-Besednjakova sredina ali *tajna krščanska socialna organizacija*. Ta je našla somišljenike v sredini Gosarja in Šolarja ter se z njo tesno povezovala. Gosar se je v Gorici sestajal z Ivom Juvancičem, Antonom Rutarjem, Cirilom Sedejem, Marjanom Komjancem, Antonom Vukom, Radom Bednarikom, Josipom Rustjo idr. Pripravili so izjavo o skupnem narodnem odporu ter program poslali jugoslovanski vladi v Londonu in strankam v Ljubljano. Najmanj petkrat so predstavniki goriške sredine obiskali Gosarjevo skupino v Ljubljani. Skupaj so pripravili politični, narodni in gospodarski program. Pričakovali so, da bi prišlo do združitve vseh Slovencev, ki bi živeli v demokratični in samostojni federalni enoti Jugoslavije. Zelo dragocen je

bil tudi njihov gospodarski načrt; "čudovito ekonomijo" Andreja Gosarja "je pri nas na Primorskem že med vojnoma razvijal Virgil Šček". V arhivih se najdejo tudi pisma, ki jih je goriški sredini - sicer s psevdonimom - pisal Jakob Šolar: "V njih je zelo objektivno prikazan ves razvoj našega žalostnega obdobja". Juvancič, duhovni vodja goriške sredine, pa v pismu opisuje posebne razmere na Primorskem; med drugim pravi, da so Primorci proti fašizmu, da imajo veliko simpatijo do partizanarni program in; hujše je fašistično nasilje, tem bolj želijo

Mira Cencič

upora. Pravi tudi, da "naši ljudje ne razlikujejo med četniki in partizani, odklanjajo komunizem, so narodni in verni". Nazadnje potoži, da je "silno težko s krščanskimi načeli zavzeti odnos do partizanstva, ki je v vodstvu komunistično, pri ljudeh pa narodno in versko". Prav to je goriško sredino, predvsem duhovnike, spravilo v težko dilemo: ali z ljudstvom in s komunisti ali proti komunizmu in proti svojim ljudem. Stisko je nekako rešil dr. Juvancič v posebni brošuri, v kateri je dal navodilo duhovnikom, naj se borijo za vero z ljubeznijo, naj svojega ljudstva ne zapustijo, a naj se dvignejo nad politiko. Dokončna odločitev je padla v Gorici 18.2.1943, ko so bili zbrani v Zboru svečnikov sv. Pavla zastopniki goriške, tržaške in reške škofije; sprejeli so načrt svoje vloge po predlogu Virgila Ščeka: naj si ne dovolijo nikakršnega povezovanja z okupatorjem, naj ne sprejemajo no-

benih vlog v politiki, naj ostanejo s svojim ljudstvom, naj pomagajo vsem, tudi partizanom, ki so šli v gozd zaradi domoljubja in ne zaradi komunizma, naj preprečujejo širjenje bratomorne vojne, ki je že divjala. Primorski duhovniki so se držali teh sklepov in se tako nekako oddaljili od kranjskih sredincev, Združenih Slovencev, ki so se vključili v Slovensko zavezo. Leta 1944 je bilo vodstvo goriške sredine uničeno, razhajati se je začela tudi primorska sredina, tržaški liberalci so se večinoma priključili OF. Odtlej je le goriška sredina bila edina

Ivo Jevnikar

prava sredina v tistem vojnem času; ostali so osamljeni, udarce so prejeli od obeh strani. Vztrajali so do konca, pokončno, je dejala Mira Cencič.

Ivo Jevnikar je o Gosarju povedal, da iz vseh razprav in pričevanj izhaja izjemna etična osebnost, velik Slovenec, velik demokrat, eden izmed vodilnih predstavnikov krščanskosocialne misli na Slovenskem. "Bil je samosvoja osebnost. Ni se pustil opredeljevati ali predalčkati. Svoje mnenje je povedal, pa čeprav se je moral zaradi tega tu-

di razhajati s prijatelji". Imel je težave v Slovenski ljudski stranki, v sindikatu, ki ga je soustanavljaj, v Cerkvi mu marsikdo ni zaupal itd. "On pa je šel dosledno svojo pot". Med drugo vojno in po njej se je znašel pred represivnimi organi, je še dejal Jevnikar. Med vojno so mu grozili s treh ali štirih strani. Jeseni 1944 se je s Šolarjem znašel v zaporu; decembra sta bila skupno z mnogimi drugimi poslana v Dachau, kjer je Gosar "postal številka 135.973". Potem ko so Američani aprila 1945 osvobodili Dachau, so 11. maja sprejeli Gosarja v bolnišnico, kjer so ga zdravili zaradi srčnega obolenja. V taborišču je bil nekajkrat čisto na koncu, "od tam se je vrnil čisto potopljen v Boga", je zapisal njegov sin Tone. Gosarja je v Ljubljani večkrat obiskal tudi Kidrič, sicer pa je bil že zelo zgodaj "pod skrbnim nadzorstvom VOSA". Nekateri Gosarjeve spise so domači zakopali na vrtu, pozneje skрили drugam, objavljeni so bili po smrti. Njihova hiša je bila dolgo zastražena. Leta 1952 je Gosar nehal objavljati sicer nepodpisane članke v ljubljanskem cerkvenem listu *Oznanilo*, pisal je le še za predal, javno pa ni nastopal, stikov s tujino ni imel, obiskov ni sprejemal, pravih somišljenikov ni srečeval. Vsak dan pa je hodil k maši v stolnico. V takšni "notranji emigraciji" je živel do smrti leta 1970. Ob družini sta mu vzbudila veselje papeško odlikovanje *Pro Ecclesia et Pontifice*, ki ga je prejel leta 1966, in Drugi vatičanski koncil. "V obeh dogodkih je videl ne le potrditev svoje človeške drže, temveč tudi poštenega iskanja pravičnega družbenega reda". / DD

Z leve: Jakob Šolar, Narte Velikonja, Andrej Gosar, Jože Bitežnik in Fran Saleški Finžgar na Bohinjskem tednu leta 1939

S 1. strani

Kaj se ti je zgodilo, Evropa?

V svojem govoru je izhajal iz ideje o Evropi, kakršno so si zamislili njeni očetje – ustanovitelji, izpostavil je pomen integracije, spodbudil k oblikovanju kulture dialoga ter ob koncu v ospredje postavil mlade kot osnovne protagoniste spremembe in preobražanja evropske kulture.

Kaj se ti je zgodilo, Evropa?

“Ustvarjalnost, nadarjenost ter sposobnost dvigniti se in izstopiti iz svojih omejitev” so po papeževih besedah lastnosti, ki pripadajo duši Evrope. Evropa je v prejšnjem stoletju dokazala, da je nov začetek mogoč. Po letih spopadov, ki so svoj vrh dosegli v najstrašnejši vojni, kar jih je bilo, se je z Božjo milostjo porodilo nekaj novega v zgodovini človeštva. Ustanovni očetje Evrope so postavili temelje za branik miru, temelje za zgradbo, ki jo sestavljajo države, ki se niso združile pod prisilo, ampak s svobodno odločitvijo za skupno dobro ter se obenem za vedno odpovedale spopadam.

“Evropa je po mnogih delitvah končno našla samo sebe in začela graditi svojo hišo”, je zatrdil papež. A v zadnjem času se zdi, da se ta družina narodov odmika od zasnovanega načrta ustanovnih očetov. Zdi se, da “ozračje novega in goreča želja po oblikovanju enotnosti vedno bolj ugašata”. “Pa vendar”, je dejal, “prepričan sem, da vdaja in utrujenost ne pripadata duši Evrope in da tudi težave lahko postanejo močni spodbudniki enotnosti”.

Francišek je spomnil na svoj govor pred Evropskim parlamen-

tom leta 2014, ko je Evropo imenoval babica. Takrat je tudi dejal, da narašča splošni vtis o Evropi, ki je utrujena in posta-

sti ter prisluhniti glasu prednikov. “Spomin nam bo pomagal, da ne bomo naredili istih napak iz preteklosti; dal nam bo do-

rana, ki ni več rodovitna in življenjsko dejavna, kjer se zdi, da so veliki ideali, ki so navdihnili Evropo, izgubili svojo privlačnost; o Evropi, ki je izgubila svojo sposobnost rojevanja in ustvarjanja; o Evropi, ki si hoče zagotoviti prostore in nad njimi dominirati, ne pa proizvajati procese vključevanja in preoblikovanja ...

Kaj se je zgodilo z humanistično Evropo, zagovornico človekovih pravic, demokracije in svobode, je vprašal papež. “Kaj se ti je zgodilo, Evropa, dežela pesnikov, filozofov, umetnikov, glasbenikov, literatov? Kaj se ti je zgodilo, Evropa, mati narodov in držav, mati velikih moških in žensk, ki so znali braniti in dati življenje za dostojanstvo svojih bratov in sester?”

Transfuzija spomina

Po papeževem prepričanju je nujno “ohranjati spomin”, vzpostaviti distanco do sedanjo-

stop do tistih pridobitev, ki so pomagale našim narodom, da so pozitivno prečkali zgodovinska križišča, h katerim so se napotili. Transfuzija spomina nas rešuje pred sedanjem, vedno bolj privlačno tendenco, da bi v naglici gradili na živem pesku takojšnjih rezultatov, ki lahko dajo lahek, nagel in kratkotrajen politični uspeh, a ne gradijo človeške polnosti”.

Prav bi torej bilo, da se spomnimo očetov ustanoviteljev Evrope, ki so “znali poiskati alternativne in inovativne poti” v okolju, ki je bilo zaznamovano z vojno. Ne le da “so si drznili sanjati idejo o Evropi”, ampak »so si upali korenito preoblikovati modele, ki so povzročali samo nasilje in uničenje“. Upali so si poiskati mnogostranske rešitve na probleme, ki so počasi postajali skupni. Načrti ustanovnih očetov po papeževem prepričanju niso preseženi. Danes

bolj kot kdajkoli prej “navdihujejo gradnjo mostov in rušenje zidov”. So kot vabilo, da se ne zadovoljimo s kozmetičnimi popravki ali nejasnimi kompromisi, ampak da pogumno postavimo nove temelje, ki imajo močne korenine.

Ta “transfuzija spomina” nam bo pomagala, da se bomo navdihovali v preteklosti, ko bomo pogumno pristopali h kompleksnemu okvirju naših dni ter z odločnostjo sprejemali izzive, da bi tako obnovili idejo o Evropi. To je Evropa, ki je zmožna dati na svetlo nov humanizem, osnovan na treh sposobnostih, o katerih je papež Francišek govoril v preostalem delu svojega govora: sposobnost združevanja, sposobnost dialoga in sposobnost proizvajanja.

Sposobnost združevanja

Korenine naših narodov, korenine Evrope so se skozi zgodovino krepile tako, da so vključevale vedno nove kulture, med seboj različne in na videz brez medsebojnih vezi, je papež začel s pojasnjevanjem “sposobnosti združevanja”,

prve pomembne značilnosti Evrope. “Evropska ideja je in je vedno bila dinamična in multikulturna identiteta”, je izpostavil. Povabljeni smo pospeševati integracijo, ki v solidarnosti najde način, kako početi stvari, način izgrajevanja zgodovine. Ta solidarnost ne pomeni miloščine, ampak pomeni “proizvajanje priložnosti, da bi vsi prebivalci naših mest lahko razvijali svoje življenje z dostojanstvom”. Samo geografsko vključevanje oseb ni dovolj, je poudaril papež in dodal, da je pravi izziv kulturna integracija. Na ta način bo namreč skupnost evropskih narodov lahko premagala skušnjavo, da bi se spustila na enostranske paradigme in se izpostavila “ideološkim kolonizacijam”. Namesto tega

bo odkrila “prostranost evropske duše”, rojene iz srečanja med civilizacijo in narodi, ki je širša od sedanjih mej Unije in poklicana postati “model novih sintez in dialoga”. Obličje Evrope namreč ni drugačno zaradi zoperstavljanja drugim, ampak zaradi potez različnih kultur in lepote premagovanja zaprtosti.

Sposobnost dialoga

Papež Francišek je v nadaljevanju izpostavil pomen dialoga. Kot je poudaril, je treba pospeševati kulturo dialoga: “Kultura dialoga pomeni avtentično vajeništvo, askezo, ki nam pomaga, da drugega prepoznamo kot veljavnega sogovornika; omogoča nam gledati tujca, migranta, pripadnika druge kulture kakor subjekt poslušanja, upoštevanja in spoštovanja”. Nujno je, da so vsi družbeni akterji vključeni v “pospeševanje kulture dialoga kot oblike srečanja”. Nadaljevati je treba z iskanjem soglasij in dogovorov, ne da bi se pri tem zanemarile skrbi za pravično družbo, ki je sposobna spomina in je brez izključevanja. Mir bo

nji sodelujejo vsi. Sedanje razmere ne dopuščajo, da bi bili opazovalci. Nasprotno, pozvani smo k “osebni in družbeni odgovornosti”, je poudaril papež in pri tem v ospredje postavil odločilno vlogo mladih, ki “niso prihodnost naših narodov, ampak sedanost”; so tisti, ki »že danes s svojimi sanjami in življenjem kujejo evropskega duha«. Mladim je treba zagotoviti realno sodelovanje, da bodo “dejavniki spremembe in preoblikovanja”, omogočiti jim je treba, da bodo “soudleženci in protagonisti” sanj o Evropi. A kako jim to zagotoviti, ko pa je na milijone mladih prikrajšanih za dostojno delo, je nadaljeval Francišek in poudaril: “Pravična distribucija sadov zemlje in človeškega dela ni zgolj filantropija. Je moralna dolžnost”. Ustvariti je treba dostojna delovna mesta, še posebej za mlade. To pa zahteva “nove ekonomske modele, ki bodo bolj vključujoči in pravičnejši”, ne usmerjeni na nekatere, ampak “v korist ljudi in družbe”.

trajen v takšni meri, v kakršni bomo svoje otroke oborožili z orožji dialoga, jih naučili dobrega boja dialoga in pogajanja. Na ta način jim bomo lahko kot dediščino zapustili kulturo, ki zna načrtovati strategije – ne smrti, ampak življenja, ne izključevanja, ampak integracije. Ta kultura dialoga bo pomagala vtisniti v mlade generacije način reševanja konfliktov, ki je drugačen od tega, na katerega jih navajamo. “Danes je nujno uresničevati “koalicije”, ki niso zgolj vojaške ali ekonomske, ampak kulturne, vzgojne, filozofske in verske”, je poudaril papež in pozval: “Oborožimo svoje ljudi s kulturo dialoga in srečanja”.

Sposobnost proizvajanja

A ta kultura je mogoča, če pri njenem oblikovanju in izgrad-

Pri tem je papež Francišek poudaril pomen socialne (družbene) ekonomije. “Preiti moramo iz ekonomije likvidnosti, ki podpira korupcijo kot sredstvo za pridobivanje profita, v socialno ekonomijo, ki zagotavlja dostop do zemlje in strehe preko dela kot tistega okolja, kjer osebe in skupnosti lahko uporabijo mnoge razsežnosti življenja: ustvarjalnost, usmerjanje v prihodnost, razvijanje sposobnosti, usklajevanje z vrednotami, komunikacijo z drugimi, držo čaščenja”. Ta prehod bo po papeževih besedah dal nove perspektive in konkretne priložnosti za združevanje in vključevanje, obenem pa bo “ponovno odprl zmožnost sanjati tisti humanizem, katerega Evropa je bila zibelka in izvir”.

Cerkveni in družbeni antislovar

T kot TELO (2)

Kot smo dejali zadnjič, v prvem delu našega razmišljanja, je danes telo postalo najpomembnejši porabniški predmet. Vsaka omejitev je razumljena kot puritanizem, čeprav seveda še zdaleč ni tako, vsak “puritanizem” pa se razume kot nekaj omejevalnega, represivnega, saj je vendarle prišlo do popolne osvoboditve človeka, torej tudi telesa, kar je bil najpomembnejši cilj seksualne revolucije. To seveda vidimo na lastne oči po načinu oblačenja, ki se je drastično spremenil. Vprašanje, če sedanjemu sploh lahko še damo oznako “stil”, a pustimo razglabljanje o oblačilih za kdaj drugič. Vsekakor je sedaj moda, čeprav je nadvse svobodna in anarhična, zelo omejevalna in ukazovalna, čeprav na drugačen način – potrebno se je je držati, ker si sicer zastarel in anahronističen. Je pa res, da zelo poudarja svobodnost telesa. Ko smo že omenjali seksualno revolucijo, je najbrž bil najpomembnejši tovrstni datum ustanovitev “Dne brez modrca” (ang. No Bra Day), in sicer je to bilo maja 1968, ko je skupina ameriških žensk javno zažgala svoje modrce. Sprožila se je verižna reakcija, ki je privedla do določenih ne prav

lepih posledic. Če je šel včasih kdo na duhovne vaje ali se je drugače trudil predvsem za “dušno zdravje”, imamo sedaj pakete za telesno estetiko, ki jih ponujajo razni wellness centri, ki jih najdemo po mestih, na podeželju, v termah, imamo pa celo t. i. beauty farms. Skrb za dušo je danes mišljena le v vzhodnjaškem smislu, ko se nekdo posveti v bistvu bolj telesu kot duši, medtem ko prakticira kako vzhodno aerobiko, jogo ali katero od drugih vzhodnjaških razgibanj. Koliko imajo slednja zveze z izvirno prakso, je drugo vprašanje. Kjer ne pomagajo razne kure, pridejo danes na vrsto lepotne operacije, botulin in silikon. Ženska se je končno osvobodila, je lastnica svojega telesa, zato morajo biti oblike prave in pravšnje. Ker so bile ženske toliko časa le izkoriščane s strani moških, ki naj bi jih imeli le za predmet svoje seksualne potežitve, je bilo treba končno osvoboditi ta blaženi seks, s katerim se skuša še vedno identificirati ženske. Paradoks je

bili odrasli, ki so oblečeni kot najstniki? Pa če bi šlo le za ljudi moje generacije in malo starejše, bi še razumel, so pa to tudi šestdeset ali sedemdeset let stari osebi. Vsekakor se je askeza pomaknila na telesno raven, saj je potrebno veliko podvigov in odpovedovanja ter žrtev, da je telo takšno, kot mora biti, zlasti takrat, ko pride “preizkus kopalk”, da je torej človek na plaži takšen, kot mora biti. K temu seveda pri-

pomorejo razne diete in specializirane restavracije, kamor mnogi ne hodijo več jest, temveč vzdrževati linijo po nekem izključevalnem ključu. Prišlo je do poduhovljenosti hrane. Nekateri, ki se držijo določene zadeve, da so, recimo, vegetarijanci ali vegani, utegnejo biti celo zelo nasilni in nesramni do drugih, ki jim do tega pač ni. Manekenke so tako suhe, da se njihovo telo kar izgubi. V nekaterih kulturah še vedno velja, da je lepo nekoliko mastno telo. Pri nas je telo že postalo platonška ideja – lahko ga gledamo, a se ga ne smemo dotikati. Oddaljena ideja, torej. V naši civilizaciji se je telo osvobodilo do takšne mere, da se je raztelesilo. V bistvu ni več pomembno, kaj z

njim počnemo, kar pričajo tudi piercing in številne tetovaže. Odršenje tako ne pride več prek dušnih kreposti, temveč prek telesnih. Telo ni več nekaj otežujočega ali sramotnega, temveč je najvišji izraz posameznikove osebnosti, čeprav v resnici vsi delajo enako, če ne celo eno in isto s svojimi telesi. S telesom v sodobnem času bomo morali nadaljevati še enkrat.

Andrej Vončina

Srečanja pod lipami

Obisk svečanosti v Kočevskem rogu

Pred kapelo Božjega usmiljenja ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu bo v soboto, 4. junija, ob 11. uri vsakoletna spominska svečanost z mašo, kateri bodo sledili nagovori in kulturni program. Letošnja svečanost bo 27. po vrsti, organizirata jo župnija Kočevje in Nova slovenska zaveza, tokratno spominsko srečanje pa bo potekalo v letu, ko beležimo 25-letnico samostojnosti Republike Slovenije.

Grobišče pod Krenom simbolno predstavlja številna druga grobišča, ki se nahajajo v okolici, pa tudi po vsej Sloveniji, v katerih ležijo Slovenci in pripadniki drugih narodov, ki jih je revolucionarna oblast izvensodno pobila ob koncu vojne. Prvo slovesnost pod Krenom je 8. julija 1990 ob udeležbi 30.000 ljudi vodil tedanji ljubljanski nadškof Alojzij Šuštar.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice bosta v okviru Srečanj pod lipami tudi letos poskrbela za avtobus, ki bo peljal na spominsko svečanost iz Gorice (ob 7. uri) s postankom pri Fernetičih (ob 7.45) in bo parkiral blizu prizorišča. Po slovesnosti bo za udeležence poskrbljeno kosilo, popoldne je na programu še obisk marijanskega svetišča Zaplaz, ki je glavna romarska točka novomeške škofije.

Informacije in prijave sprejemajo v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039 0481 531445 ali po elektronski pošti info@centerbratuž.org. Cena bo znašala predvidoma 35 evrov.

Pater Claudio, župnija Torpignattara, Rim.

8 tisočink, osebno.

WWW.CHIEDILOALORO.IT

another place

Mladinska gledališka skupina O'Klape Premiera: Obuti maček

"Vse je mogoče, če se le hoče!"

Da je "vse mogoče, če se le hoče", kot večkrat modro ponavlja obuti maček iz znane istoimenske pravljice bratov Grimm svojemu dvomečemu gospodarju, najmlajšemu, ubogemu mlinarjevu sinu, ki mu je oče v oporoki zapustil le mačka, so z veliko zagnanostjo in navdušenostjo dokazali v nedeljo, 8. maja 2016, na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici mladi igralci kot protagonisti pravljice muzikala in več njihovih vrstnikov, ki so v zakulisju budno pazili, da na odru teče vse tako, kot je treba. Z velikim veseljem so zaha-

zaprav *družinskega mijauzika*, kot ga je podnaslovil avtor Andrej Rozman Roza -, kar je novost na naših ljubiteljskih odrih pa tudi pogumen izvajalski podvig mladih igralcev O'Klape. Ta mladinska gledališka skupina je na Goriškem dobro poznana, saj deluje od l. 2010 in je postavila na odrske deske že nekaj krajših iger, predvsem za vsakoletno miklavževanje v domu F. Močnika ob cerkvi sv. Ivana v Gorici, kjer ima to gledališko združenje svoj sedež, saj ustvarja pod okriljem Skupnosti družin Sončnica. Uspešnica O'Klape je gotovo lutkovna predstava *Štirje fantje mu-*

vimi mladimi gledališkimi silami - poleg sedemnajstletnikov, četrtošolcev z višjih šol, so v njej trije prvošolci z nižje šole -, od začetka sodeluje sedaj sedemnajstletna Sanja Vogrič, ki je že takoj pokazala svoj igralski talent. V zadnjih sezonah se je preizkusila tudi v režijskem vodenju drobnih igrice, letos pa je z ambicioznim zagonom, ki ji je lasten, prevzela vajeti vodenja izbrane muzikala, ki ga je slovenski pesnik, pisatelj, dramatik, igralec in prevajalec Andrej Rozman Roza (1955) spisal po svetovno znani pravljici. Zanesljivo ji je sicer v režijskih potezah, ki so stro-

go upoštevale dramsko predlogo, vseskozi pomagal Franko Žerjal. Rozman je pri obdelavi besedila ohranil osnovno zgodbo, jo preli v verz, a njenim protagonistom je z duhovitostjo ošilil značaje in jim pridal aktualnejši zven. Nastala je všečna predstava,

jali k vajam in se s predanostjo prepuščali čarom dramske umetnosti.

Niz veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh*, ki sta ga tudi v letošnjem letu organizatorja, Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete, pomaknila na pomladni čas - koledarsko pustno norenje je bilo namreč zelo kratko -, je bil tokrat obarvan v svetle barve, take, ki jim svežino lahko dahnejo le mladi ustvarjalci. Zelo lepo število mladih se je namreč letos zvrstilo v tem nizu na odru velike dvorane Kulturnega centra Lojze Bratuž, s pomočjo katerega se je v sklopu te gledališke ponudbe razživela tudi premierna uprizoritev pravega otroškega muzikala - prav-

zikantje (l. 2011). Od vsega začetka imajo mladi gledališki zagnanci ob sebi energično organizatorko in spodbujevalko Katerino Ferletič, ki ji je zelo pri srcu gledališče - tudi tokrat jim je bila trdna opora. Ob njej pa je njihovo nagnjenost h gledališki umetnosti usmerjal in odkrival zakonitosti tega "vzporednega sveta" režiser Franko Žerjal, radijskim poslušalcem poznani dolgoletni igralec Radijskega odra. Žerjal svoje gledališke izkušnje uspešno razdaja pri Dramski družini SKPD F. B. Sedaj iz Števerjana, zadnja leta pa, kot rečeno, stoji s svojimi nasveti in znanjem ob strani tudi mladim igralcem O'Klape. Pri tej skupini, ki se je ob tej zadnji odrski preizkušnji okrepila z no-

obogatena z glasbo in songi, pač glasbena poslastica, v kateri je seveda najpametnejši in najbolj iznajdljiv maček, najmanj bistra, muhasta, smešna in vase zagledana pa gospoda, od katere se reši le kraljična, čisto sodobno "vegetarijansko" dekle, ki nasprotuje vsemu nasilju, vključno lov na divjad, kar sicer neuspešno obožuje njen nerodni, v jedačo zagledani oče-kralj. V svoji samovšečnosti nosi smešne obrise tudi njena mati kraljica. Te tri figure so s komično obarvanostjo - kolikor je lahko nane-sejo mladi amaterji - poosebili Ema Terpin-kraljična, Manuel Persoglia kot kralj in Sanja Vogrič kot nečimrna kraljica.

/str. 16
Iva Koršič

Štandrež / Prvo sveto obhajilo

V nedeljo, 8. maja, so v farni cerkvi v Štandrežu prejeli prvo sv. obhajilo Alexander, Alice, Cristina, Dejan, Denis, Gabriel, Gregor, Linda, Luca, Martin, Martina in Sara. Dvanajst mladih "apostolov", ki jih je na prejem zakramenta pomagala pripraviti katehetinja Albina Pintar, je pri

slavju srčno nagovoril župnik Karel Bolčina. Res lepo so peli otroci ob spremljavi orgel in kitare pod vodstvom Lucrezie Bogaro, Saša Quinzi pa je na koncu obreda v imenu župnijske skupnosti čestital g. Karlu, ki je nekaj dni prej postal škofov vikar za slovenske vernike.

Maša ob 90. rojstnem svetu msgr. Oskarja Simčiča

"Da bi bili s Kristusom Božja beseda današnjemu svetu"!

G. Marijan Markežič, g. Josip Caha, g. Adelchi Cabass, msgr. Carlo R. M. Redaelli, msgr. Oskar Simčič, msgr. Dino De Antoni, msgr. Franc Vončina, g. Jože Markuža, msgr. Renato Podbersič, g. Karel Bolčina

Msgr. Oskar Simčič je na dan svojega 90. rojstnega dne, 4. maja, v poznih jutranjih urah v cerkvi sv. Andreja ap. v Štandrežu praznoval na najlepši način, z zahvalno sveto mašo. Ob njem so stali nadškof Carlo Redaelli, upokojeni nadškof Dino De Antoni in drugi sobratje. V homiliji je - po 65 letih mašništva! - poudaril, da "govoriti ljudem o Bogu ni lahko niti za Pavla niti za nas, ki živimo v sedanjem svetu".

Kako govoriti ljudem, da bi začutili sporočilo, ki lahko osmišlja življenje? S tem vprašanjem se ukvarja vse svoje duhovniško življenje. Na to vprašanje je poskusil odgovoriti z besedami Kocbekove *Hvalni pesmi*: "To je pogled življenja, ki nas osmišljuje, ki nam daje pogum, da gremo naprej". 90 let ni malo, je dejal jubilar. V življenju je seveda bilo "lepo in ne-lepo", in vendar upa, da je večji del življenja bilo veselje, "vnašanje dobrote v življenje, da bi res bili s Kristusom Božja beseda današnjemu svetu". Msgr. Simčič je pridigo sklenil s Kocbekovo *Molitvijo*:

"Sem, kar sem bil, / in vsakdo me bo mogel pozabiti. / In vendar moram reči: sem in bil sem in bom, / in zato sem več od pozabljenja, / neizmerno več od zaničanja, / neskončno več od nič. // Vse je večno, kar nastane, / rojstvo je močnejše od smrti, / vztrajnejše od obupa in samote, / silnejše od hrupa in greha, / slovesnejše od zavrnjenosti. / Nikoli ne bom prenehal biti. / Nikoli. / Amen".

Pred zahvalno pesmijo po obhajilu je pred mikrofonom stopil nadškof Redaelli. Msgr. Simčiča doživlja kot osebo, predano Gospodu in Cerkvi, človeka velike modrosti in globoke duhovnosti, "znamenje z vse nas, za vso nadškofijo". Zahvalil se mu je, da je bil dotlej škofov vikar za slovenske vernike, "odslej naj nas še naprej podpira s svojo molitvijo, besedo in zgledom. Vidimo se čez 10 let"! / D

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

v sodelovanju s Celjsko in z Goriško Mohorjevo družbo ter z Nadškofijskim arhivom Ljubljana

JEGLIČEV DNEVNIK

Predstavitve znanstvenokritične izdaje dnevnika ljubljanskega škofa Antona Bonaventure Jegliča (1850-1937).

O Jegličevem dnevniku bo spregovorila **Marija Čipič Rehar** z ljubljanskega nadškofijskega arhiva, sodeloval bo tudi predsednik GMD **msgr. Renato Podbersič**.

V četrtek, 19. maja 2016, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2016

20., 21., 22., 28. in 29. maja 2016

Štandrež - župnijski park med lipami

petek, 20. maja

20.45: razstava umetniških del iz stekla in keramike Ede Miklus

sobota, 21. maja

17.00: slikarski ex-tempore za vrtnice in osnovne šole na temo ŠPORT

20.30: ples z ansamblom **Souvenir**

nedelja, 22. maja

19.00: štandreški župnijski otroški zbor, MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe in zbor osnovne šole Fran Erjavac iz Štandreža

Sledi ples z ansamblom **Hram**

sobota, 28. maja

20.30: ples z ansamblom **Souvenir**

nedelja, 29. maja

19.00: Folklorna skupina Santa Gorizia, nagajevanje ex-tempore in komedija PD Štandrež

Sledi ples z ansamblom **Hram**

Bogat srečelov, odlični šparglji, domača jedača in pijača

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Števerjan Hvaležna ob zlati poroki

"Z roko v roki po cvetju in trnju sva hodila, a hvaležna Bogu, da sva z zlato nitko šopek skupnih let povila. Z zahvalno mašo, ki jo je daroval naš g. Markežič, kateremu gre najlepša zahvala, sva se hotela zahvaliti Božji previdnosti, da sva skupaj dočakala ta dan.

Hvala našim vaščanom za njihovo prisotnost, z njih pomoč. Pevskemu zboru za lepo petje, s katerim so nam polepšali dan, vsem prisotnim, sorodnikom in prijateljem za prisrčno izražena voščila in želja. Prav vsem in vsakemu posebej iskrena hvala. Bil je nepozaben dan, saj je bilo celo lepo in sončno vreme na naši strani. Za dodatno presenečenje so poskrbeli iznajdljivi fantje pri nas doma in bližnji sosedje pri postavitvi vzornega zakonskega para iz balončkov. Naj živi prijateljstvo!

Števerjan, 7. maja 2016,
ob zlati poroki
Milka in Remigij"

Iskrivi smeh na ustih vseh / Aulularia in Pokojna gospejina mama

Niz veseloiger goriških ljubiteljskih odrov je letos mladostno obarvan

Značilnost letošnjega niza goriških veseloiger ljubiteljskih odrov *Iskrivi smeh na ustih vseh* je v prevladovanju mladinskih skupin. Že na začetnem večeru, 27. aprila, kot smo v našem časopisu že obsežno poročali, so nastopili otroški in mladinski pevci društva Sedej iz Šte-

Prosnetnega društva Štandrež s humoresko Frana Milčinskega *Butalci* v režiji Emila Aberška in pod mentorstvom Daniele Puja in Božidarja Tabaja. *Butalci* so seveda namenjeni predvsem odrasli publiki.

Osrednji del niza sta obogatili dve vedri igri dramskih skupin F. B. Sedej iz Števerjana in Prosnetnega društva Štandrež. Števerjanski igralci so se lotili besedila rimskega pisca Tita Makcija Plavta *Aulularia* in prenesli dogajanje iz rimskega prizorišča na balkansko. Iz mirnega življenja pred več kot 2200 leti smo se preselili v sedan-

danes zelo prisotno. Nasilno vlogo skrilal svoj zaklad, je prepričljivo odigral Matej Pintar. Predstavi sta dala zaokroženo in smiselno podobo režiser Franko Žerjal in dramaturginja Jasmin Kovic. Dramski odsek Prosnetnega društva Štandrež se je na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž predstavil 4. maja s komedijo znane francoskega pisca Georgesa Feydeaua. Režijo komedije *Pokojna gospejina mama* je prevzel Jože Hrovat ob sodelovanju Božidarja Tabaja. Nastopajoči so doživeto podali svoje vloge. O komediji je režiser zapisal v gleda-

Aulularia (foto dpd)

liški list, da je nastala pred stotimi leti, vendar je še vsa sveža in jo zob časa ni načel ne vsebinsko in ne stilno. Naj ob obeh predstavah omenimo, da sta prijeli Linhartovo priznanje za najboljši stranski ženski vlogi služkinja Ilaria Bernach v *Aulularii* in služkinja Polonca Cijan v *Pokojni gospejini mami*.

Iskrivi smeh na ustih vseh prireja Kulturni center Lojze Bratuž in Zveza slovenske katoliške prosvete.

DP

Pokojna gospejina mama (foto M. Brajnik)

verjana z glasbeno predstavo. Tudi med nagrajenimi skupinami prevladujejo mladinske in otroške predstave. Od štirih uprizoritev sta dve, kjer nastopajo mladi igralci. V nedeljo, 8. maja, kot poročamo na drugem mestu, se je predstavila na odru Kulturnega centra Lojze Bratuž Gledališka skupina O' Klapa z *Obutim mačkom*. Zaključek letošnjega uspešnega niza vedrih predstav bo v nedeljo, 15. maja, ko bo nastopil Mladinski dramski odsek

je burno in razgibano življenje, okrepljeno z raznimi glasbami, s petjem in plesom. Povezovalna nit je skopuštvo, ki je seveda tudi

Popravek

Pri čestitki gospe Miri Piščanc je prišlo do napake. Priimek njenega moža je Muto. Slavljenci se za pomoto opravičujemo in ji še enkrat iskreno čestitamo. / (Ured.)

V Sovodnjah posebna šolska prireditev

V petek, 8. aprila 2016, so v večernih urah v sovodnjski telovadnici zadonele pesmi iz 60., 70., 80. in 90. let. Množica ljudi je z veseljem sledila neobičajni šolski prireditvi učenecv OŠ P. Butkoviča-Domna in malčkov zadnjega letnika OV Čira Čara. Plesna predstava je publiko s časovnim strojkom popeljala nazaj v čas, ko je mladina plesala uspešnice Elvise, Madonne, Spice girls, Catherine Caselli in mnogih drugih. Učenci so na odru pričarali časovni stroj po zgledu filma *Back to the future* – Ritorno al futuro in preko prireditve Povratek v Sovodnje starše in prijatelje popeljali v leta njihove mladosti.

Učenci so več časa vadili ples pod mentorstvom zunanje sodelavke Monike Zajšek. Besedilo dramskih prizorov in scenografijo pa so v celoti pripravile učiteljice. Odločile so, da bo letošnja prireditev hudomušna, zaradi tega je bilo besedilo delno tudi v sovo-

denjskem narečju.

Med potjo skozi čas so učenci spoznali, kako prijetno je bilo življenje brez sodobne tehnologije, ki pogojuje življenje otrok ter delo učitelja. Izreden uspeh je doživel prav hit *Mamamuoja*, to je sovodnjska inačica pesmi *Mammamia* skupine Abba. V pesmi se učenci sprašujejo, kam je šel ta svet, ki ga vodijo intenet, tableti, pametni telefoni in video igrice. Prirožujejo se, da morajo pomagati učiteljicam, ki ne znajo niti prižgati računalnika, so pa primorane uporabljati pametno tablo in elektronski dnevnik. Glasbena prireditev se je zaključila s pravim presenečenjem. Učiteljice so svoje učence in publiko razveselile z zadnjim modernim plesom, ki so ga skrito vadile v popoldanskih urah. Ob koncu prireditve so z učenci, učiteljicami in vzgojiteljicami zaplesali še starši, ravnateljica, županja ter vsi prisotni. Telovadnica je postala prizorišče prave plesne zabave, ki je nagradila trud učencev in učitelja.

Števerjan / Civilna zaščita na šoli

V torek, 3.5.2016, so na šoli Alojza Gradnika v Števerjanu gostili prostovoljce Civilne zaščite občine Števerjan. Najprej je županja Franca Padovan pozdravila vse prisotne. Poudarila je pomen delovanja Civilne zaščite in se predstavnikom zahvalila za prostovoljno delo, ki ga v občini opravljajo vestno in ob vsaki potrebi. Ob prikazu video-posnetka so učenci spoznali vlogo in delovanje Civilne zaščite. Predstavniki so jim obrazložili, kako se vedemo ob naravnih ujmah, predvsem ob potresu in požaru. Sledila je evakuacija iz šolskih prostorov. Na igrišču so jim prostovoljci pripravili nekaj iger. Ogledali so si tudi vozilo, ki služi pluzenju cest v primeru snega. Kar nekajkrat se je oglasila sirena na vozilu, ki so jo učenci sami sprožili. Učenci, učno in neučno osebje so bili z obiskom zelo zadovoljni. Iskreno se vsi zahvaljujemo Civilni zaščiti iz Števerjan za hvalevredno delo.

Obvestila

V galeriji A. Kosič (ul. Raštel 5/7, Goriča) bo v četrtek, 12. maja 2016, ob 18. uri odprta razstava likovnih del, ki so nastala na 23. mednarodni likovni delavnici "Slovenija odprta za umetnost 2015" na Sinjem vrhu z udeležbo 21 umetnikov iz osmih držav. Avtorje in razstavljena dela bosta predstavili Anamarija Stibilj-Sajn in Cristina Feresin. Razstava bo na ogled do 31. maja 2016, od torka do sobote od 9. ure do 12.30 in od 15.30 do 19.30. Vhod Raštel 5 / 7 trgovina čevljev Kosič.

Občina Sovodnje ob Soči obvešča, da sta bila odobrena razpisa 2016 za dodelitev prispevkov najemnikom za plačilo najemnin v letu 2015 in najemodajalcem, ki dajejo na razpolago stanovanja manj premožnim najemnikom. Prošnje lahko predložite v občinsko vložnišče ob uradnih urah. Skrajni rok za vlogo prošnje poteče dne 13. maja t. l., ob 10.30. Več informacij je na razpolago na spletni strani <http://www.comune.savogna.go.it/>.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič bosta poskrbela za obisk spominske svečanosti ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu, ki bo v soboto, 4. junija, ob 11. uri. Avtobus bo peljal iz Gorice (ob 7.00) s postankom pri Fernetičih (ob 7.45) in bo parkirali blizu prizorišča. Poskrbljeno bo za kosilo. Informacije in prijave v uradu Kulturnega centra Lojze Bratuž od ponedeljka do petka med 8.30 in 12.30, na telefonski številki 0039-0481-531445 ali po elektronski pošti info@centerbratuz.org. Podrobnosti in ceno bomo naknadno sporočili.

Mladinski dom vabi otroke od 6. do 14. leta na "POLETNOSTI 2016": z igrami, izleti, videodelavnico, kopanjem, adrenalinskimi pustolovčinami; ŠALA PO ŠOLI – dnevno središče (13.6. - 8.7.); VIDEO. LAB NARAVA – letovanje v koči z videodelavnico (20. -24. junij); ZELEN IZZIV – pustolovsko letovanje v koči (24. -29. junij); ŠOLA ZA ŠALO – igriva priprava na začetek pouka (29.8. - 9.9.); 1, 2, 3: SREDNJA! – uvod v srednjo šolo (5. - 9. september). Informacije in vpisi do 31. maja; tel. 0481-280857 ali 366-6861441, 331-6936603, e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it.

V Mladinskem domu je v teku vpis k poškolskemu pouku v 2016/17. Od 2. do 6. maja ODPRTA VRATA z brezplačnim poukom, (ki se za nove gojence podaljša do konca šolskega leta). Informacije in vpisi do 31. maja; tel. 0481-280857 ali 366-6861441, 331-6936603, e-pošta: mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it. **V središču mesta** dajamo v najem prenovljeno stanovanje, primerno tudi za pisarno. Informacije na tel. 340 9248297.

Slovensko planinsko društvo prireja od 22. do 28. junija izlet v Apenine (skupina Velino-Sirente) in ogled arheoloških in nekaterih kulturnih spomenikov v srednji Italiji. Prevoz z avtobusom, namestitve v hotelih v dvoposteljnih sobah. Predhodne prijave: Vlado.

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da med letom prireja več zanimivih izletov,

družabnosti in srečanj, saj je namen društva, da se člani čim več družijo in skupaj preganjajo osamljenost. Zaradi zakonskih predpisov se teh dejavnosti lahko udeležijo samo člani, ki so vpisani v društvo. Dobrodošel je vsakdo, ki se članom želi pridružiti. Če se člani pravčasno ne prijavijo za izlet, kot je navedeno v obvestilih, se lahko zgodi, da izlet odpade.

Na društvenem sedežu na korzu Verdi 51 se ob sredah od 10. do 11. ure še nadaljuje vpisovanje za izlet v Berlin, ki bo od 12. do 17. septembra. Natančne informacije dobijo člani po tel. št. 0481 884156 (Andrej Faganel) in 0481 532092 (Emil Devetak) ter na društvenem sedežu.

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225: SWIFT CIVIT2C, s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Potrebuje delo in bi z veseljem pomagala v gospodinjstvu ali pri skrbi za ostarelega ali bolnega človeka. Čakam vaš klic na 00386 41 936 652 – Darja. Ostale male oglase bomo objavili prihodnjic.

Darovi

Za Pastirčka: N. N. 120 evrov.

Cestitke

Mamo Katjo in očka Ivota je osrečil prihod **male Marte**. Okrepljeni družini iskreno čestitamo in se z njimi veselimo vsi Komelovci.

Z mamico Rosanno in očkom Cristianom, ki se jima je rodila **Mila**, ter z bratci Manuelom, Gabrijelom in Danijelom se veselijo tudi prijatelji Prosnetnega društva Štandrež.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 13.5.2016 do 19.5.2016)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan razen ob sobotah od 20.00 do 21.00.

Sporod:
Petek, 13. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.
Nedelja, 15. maja, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchigi): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.
Ponedeljek, 16. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 17. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 18. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Nadležni borov prelec - Izbor melodij.

Četrtek, 19. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Mladinski dom, sezona 2016-17

Pošolski pouk: prevoz in kosilo, spremstvo pri nalogah, psihopedagoško svetovanje, priprave na šolo.

Mesečnine: osnovna šola od 90 evrov, srednja šola od 105 evrov dalje; popusti za brate in sestre, olajšave za družine v težavah, posebnim potrebam prilagojene mesečnine.

Dejavnosti: kreativne delavnice, filmski forum, videodelavnice, poletna središča, ekscurzije, zimske počitnice, zeleni teden v naravi, višješolska skupina,

individualne inštrukcije, priprava na maturo.

Vpis k poškolskemu pouku 2016-17 zagotavlja: brezplačen

poškolski pouk od 2. maja do konca šolskega

leta 2015-16, brezplačen obisk dejavnosti (ali s 50% popustom); polovično vpisnino (z vpisom do 31. maja)

Informacije: tel. št. 0481 280857, 366 6861441, info@mladinskidom.it, Ul. Don Bosco 60, 34170 Gorica, www.mladinskidom.it

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Nedelja, 15. maja 2016, ob 18. uri
Mladinski dramski odsek PD Štandrež
Fran Milčinski

BUTALCI

Humoreska

REŽIJA: EMIL ABERŠEK

Predstava bo v veliki dvorani KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ v Gorici

Za rezervacije in informacije:

Kulturni center Lojze Bratuž

tel. 0481 531445

e-mail: info@centerbratuz.org

Zveza slovenske katoliške prosvete

tel. 0481 538128

e-mail: zskp_gorica@yahoo.it

75. obletnica

Spomin na TIGR in Malo goro

Te dni mineva 75. obletnica prvega spopada na slovenskih tleh po razkosanju predvojnne Dravske banovine, saj je 13. maja 1941 prišlo do boja med okupatorjem in borci za svobodo. Italijanska karabinjerska patrulja je namreč pri Česarkovi oz. Lovšinovi lovski koči na Mali gori nad Ribnico presenetila tri dobro oborožene pripadnike primorske narodnoobrambne organizacije TIGR. Slednji očitno napada niso pričakovali, saj niso niti postavili straže okrog svojega skrivališča! V spopadu je padel Danilo Zelen, rojen leta 1907 v Senožečah, vojaški vodja tigrovcev. Italijani so zajeli hudo ranjenega Ferda Kravanjo (1912–1944) iz Čezsoče, Anton Majnik (1905–1943) iz Volč pa jim je zvezan ušel.

Že takoj po napadu na Kraljevino Jugoslavijo so tigrovci v Ljubljani organizirali Soško legijo, ki je hotela aktivno sodelovati pri obrambi domovine. Vojaško-politične razmere jim tega niso omogočile. Del tigrovskega vodstva se je zato zaradi italijanske okupacije zatekel v gozdove na Dolenjskem.

Danilo Zelen je svoje življenje posvetil boju proti fašizmu in za priključitev rodne Primorske, tedaj dela Kraljevine Italije. S tigrovci je ilegalno prihajal na Primorsko, kjer je organiziral in izvajal oborožene akcije proti fašistom in njihovim ustanovam. Od leta 1929 je bil član ožjega vodstva organizacije TIGR in se je posvetil organiziranju tega gibanja na Primorskem. Kot tigrovec je sodeloval z italijanskimi protifašističnimi strankami v tujini, predvsem v Parizu. Takratne fašistične oblasti so ga proglasile za enega najbolj nevarnih nasprotnikov, zato so aprila 1930 za njim razpisale tiralico. Na prvem tržaškem procesu (1930) je bil v odsotnosti obtožen protidržavnega in terorističnega delovanja. Medtem je Zelen živel v Ljubljani, kjer je tesno sodeloval z Albertom Rejcem (1899–1976), političnim voditeljem tigrovcev.

Že pred začetkom druge svetovne vojne so tigrovci organizirali široko razporedeno obveščevalno mrežo na Primorskem v korist Kraljevine Jugoslavije. Zbrane podatke o italijanski vojski so pošiljali obveščevalnemu centru poveljstva Dravske divizije v Ljubljani, pozneje pa tudi britanski obveščevalni službi SIS (Secret Intelligence Service), ob začetku druge svetovne vojne pa še novoustanovljeni SOE.

V začetku maja 1941 so se tigrovci Danilo Zelen, Anton Majnik in Ferdo Kravanja umaknili v lovsko kočjo na Malo goro nad Ribnico. Tam jih je Filip Tekavec – Gašper (1912–1983), predvojni komunist in poznejši poveljnik Ribniške čete, izdal italijanskim karabinjerjem. Po vojni je omenjeni ostal v tedanji JLA, postal je načelnik vojaškega okrožja Novo mesto. Upokojil se je kot podpolkovnik, prejel je visoka državna odlikovanja, med drugim je postal tudi častni občan Ribnice. Njegovo vlogo pri sramotnem izdajstvu tigrovcev je šele lansko leto javno obelodanil njegov sin Bruno Tekavec.

Kaj se je pravzaprav dogajalo tistega 3. maja 1941 na Mali gori? Začelo se je okrog 9. ure zjutraj, v dežju, ko so lovsko kočjo obkolili štirje italijanski karabinjerji (Vincenzo Calderisi, Francesco Nevetta, Donato Maglio, Pasquale Vozzolo) in trije nekdanji jugoslovanski orožniki (Vinko Podgoršek, Josip Pišorn, Stanko Čeplak). Vodja slednjih Josip Pišorn, ki so mu dolgo pripisovali izdajo tigrovcev, je razporedil svoje ljudi okrog lesene koče, sam pa se je previdno približal vratom. Obkoljenim tigrovcem je dvakrat zavpil, naj odprejo vrata. Ob poskusu vstopa v kočjo ga je zadel strel v trebuh, streljal naj bi Ferdo Kravanja. Medtem je ustrelil tudi karabinjer Nevetta, toda krogla se je od ključavnice vrat tako nesrečno odbila, da je ranila Ferda Kravanjo v prsi. Sledilo je splošno obstreljevanje. Zatem si je hudo ranjeni Kravanja nameril puško v glavo, ustrelil in se nezavesten zgrudil. Njegova rana pa ni bila smrtna, saj mu je le oprasnila čelo. V nadaljevanju spopada je strel iz puške hudo ranil Danila Zelena ter mu

poškodoval pljuča in jetra, toda vseeno je nadaljeval z bojem. Očitno napadalcu dobre pol ure niso uspeli zlomiti tigrovskega odpora. Nato je iz kočje z dvignjenimi rokami stopil Anton Majnik, napadalcu pa so kmalu zajeli tudi ranjenega Kravanjo, le hudo ranjeni Zelen je še vztrajal v notranjosti.

Napadalcem sta nekaj čez poldne prišla na pomoč dva oddelka italijanskih vojakov, oboroženih z minometi in strojnimi. Vojaki so pripadali prvemu bataljonu II. polka divizije

Spomenik na Mali gori

sardinskih grenadirjev, poveljeval pa jim je podporočnik Taglienti. Nadaljeval se je srdit boj, Italijani so kočjo zasuli z vsaj dvajsetimi minami in ročnimi bombami. Hudo ranjeni Zelen se je v brezizhodnem položaju odločil za boj do konca proti italijanskim napadalcem, ki so se po več kot treh urah odločili za vdor v kočjo na Mali gori, kjer so našli mrtvega Zelena. Raje se je sam ustrelil v glavo, kot da bi živ padel v roke Italijanom. Njegove rane je potrdil tudi ribniški zdravnik dr. Janez Oražem, ki je opravil obdukcijo v ribniški mrtvašnici. Tako je Zelen postal prvi Slovenec, ki je padel v boju proti okupatorjem med drugo svetovno vojno na Slovenskem. Seveda če odštejemo tiste, ki so se jim uprli in padli že v kratki aprilski vojni.

Sodeč po karabinjerskem in orožniškem pisnem poročilu o spopadu je Majnik ostal nepoškodovan, vkleenili so ga, vendar jim je kmalu uspel pobegniti, tako da je sunil stražarja in zbežal v gozd. Čeprav so za njim streljali, ga niso uspeli zadeti. Ranjenega Kravanjo so Italijani odpeljali v bolnišnico v Kočevje in zatem v Ljubljano, od koder mu je po štirih mesecih uspelo zbežati. Majnik in Kravanja sta se kasneje priključila partizanom, kjer sta oba padla v sumljivih okoliščinah.

Načrtovanje upora proti okupatorju so tigrovci začeli brez komunistov, ki jih je sredi maja 1941 še vedno vezalo zavezništvo z nacisti (pakt Ribbentrop–Molotov). V duhu pridobitev revolucije, skupaj z ideološko prevlado in leninistično teorijo o narodnosti, se je tigrovski odpor po vojni prevečkrat zapostavljal in se mu ni priznavalo partnerstvo s partizanskim bojem. Tigrovci so namreč ogrožali primat, ki so si ga komunisti lastili v primorskem osvobodilnem boju. Počakati je bilo treba na demokratične spremembe na Slovenskem za ponovno afirmacijo organizacije TIGR. To pa je zmotilo nekatere primorske zgodovinarje in tudi nekdanje politike, ki so v tem, včasih morda tudi upravičeno, videli revizijska dejanja, ki naj bi bila pod močnim vplivom dnevne politike.

lu zajadrlo v angleške in francoske vode”.

Šlo je za načelno vprašanje razumevanja protifašizma. Organizacija TIGR je nastala septembra 1927 iz odpora proti italijanskemu fašističnemu zatiranju. Obveščevalno dejavnost, s katero so se posamezni tigrovci resnično ukvarjali, bi morali tudi komunisti oceniti kot prispevek k skupni zavezniški zmagi nad silami osi, torej tudi v korist primorskih Slovencev. Pravzaprav je imelo tigrovstvo skupne cilje s krščanskosocialno organizacijo na Primorskem, razlike so bile le v metodah delovanja. Zlasti primorski duhovniki so tigrovce svarili pred oboroženimi akcijami in italijanskim maščevanjem.

Za razumevanje revolucionarnega odnosa do tigrovcev je treba pogledati položaj KPS in tudi KPI v mednarodnem komunističnem gibanju. Dolžnost posameznih komunističnih strank do napada na Sovjetsko zvezo 22. junija 1941 je bila braniti interese SZ. V tem gre tudi videti nepravilne obtožbe o britanski agenturi. Kljub temu da komunisti primorskim narodnjakom niso mogli očitati pomanjkanja protifašizma, še manj pa sodelovanja s fašističnimi oblastmi, je nezaupanje do njih ostalo. Obenem je že na prvi pogled nerazumljivo, da je bilo vodstvo NOB povezano z zahodnimi zvezniki in je od

njih prejemale vojaško in politično pomoč. Tigrovcem pa je očitno in zamerilo povezanost z njimi v prvih protifašističnih akcijah, še pred napadom na Jugoslavijo.

Ideološka gonja proti pripadnikom organizacije TIGR se je nadaljevala tudi po končani vojni, ko so bili tigrovci označeni za nacionalistične in reakcionarne elemente. Družbeni tabu in izločenost iz kolektivnega spomina sta se še zaostрила po seji izvršnega komiteja CK KPS sredi junija 1958, kjer se je tigrovskega “problema” nazorno dotaknil tudi Mitja Ribičič: “Če prepuščimo raznim Rejcem itd., da ustvarjajo obraz te organizacije, da oni tolmačijo in publicirajo primorsko gibanje, bi to pomenilo mi-

Danilo Zelen

niranje partije. Zato ne smemo dopustiti, da se tu karkoli aktivizira, zlasti pa ne staro vodstvo...”

Zanimivo je, da je pobudo za prvi javni spominski dogodek na omenjeni tigrovski boj z italijanskimi okupatorji dala stranka Slovenska skupnost iz Italije. Tako so 12. maja 1991 SSK, stranke Demosa na Primorskem in občina Ribnica priredili spominsko proslavo in položili venec na kraju spopada. Na prvo uradno slovesnost na Mali gori, v organizaciji slovenske države, je bilo potrebno počakati do pomladi 2005!

Renato Podbersič ml.

V premislek

Bog – tišina in jaz

Nekateri znajo s svojimi dejanji in izjavami neprestano presenečati. Eden takšnih je tudi dunajski kardinal Schönborn. O njem je tekel pogovor z znancem, kapucinskim patrom, rednim profesorjem na dunajski univerzi, kamor zahaja na predavanja elegantno urejen, saj so tudi njegova predavanja vedno elegantno zabeljena z najrazličnejšimi vici. Za to poskrbi iz dveh razlogov: da tako privablja študente, da ni predavalnica prazna, in tudi, da se med predavanji ne dremucka, kar je staro opravilo marsikaterega študenta, še zlasti če je ponoči krokal ... Enkrat tedensko pa ga doleti samostansko hišno opravilo, da mora biti na blagajni za cesarsko grobnico in prodajati vstopnice. Spoznali ga boste po dostojno urejeni frizuri in lepi bradi, pa še po tem, da, ko pridejo starši z otroki, ti dobijo bombone. Pod pultom ima kar celo vrečko sladkarij, ki pa jih pazljivo odnese, ko se konča njegov “šiht”. K meni pride redno vsako leto po Veliki noči, da se naklepeta v seveda zopet greva na brodet s polenovko in polento, ki ga znajo enkratno pripraviti v našem vaškem hotelu “Dobra noč”, kamor tudi sam rad smuknem, da si potešim želodec ...

Malokdo ve, da je bil kardinal Schönborn dominikanski pater in da se pri njegovem delu in vedenju to tudi pozna. Na prvi petek naroči, da v dunajski stolnici obrnejo vse klopi k stranskemu oltarju Srca Jezusovega, kjer redno mašuje zvečer pri polni cerkvi. Medjugorska srečanja je od dominikancev pripeljal v stolnico in jo tako enkrat na mesec napolnil dobesedno do zadnjega kotička, saj se je že prijel izraz, da tedaj stolnica “poka po šivih”. Poleg rednih molilcev pride tudi veliko radovednežev, pa tudi kakšen univerziteni profesor je med njimi. Vsi pa lepo sodelujejo. Obiskal je Medjugorje in ko ga je tamkajšnji lokalni škof zaradi tega pokaral, mu je ta kar lastnoročno poslal pismo in povedal, da je potoval z vsemi veljavnimi dokumenti, ki so potrebni za potovanje po svetu, tudi v Medjugorje... Tamkajšnji škof in še nekateri cerkveni dostojanstveniki so povesili nos, on pa je šel mimo vsega tega, kot da ne bi bilo nič. Po velikonočnih počitnicah, ko se je začel pouk, je tudi letos povabil letošnje maturante na čaj in jim v stolnici razkazal prižnico. Ta slovi prav po tem, da ima na ograji kipce vseh mogočih “nagravnih” živali. To pa zato, da se jih je pridigar, ko je šel na prižnico, vedno z roko dotikal in pri pridigi ni pozabil govoriti o posledicah greha. Prav to je maturantom govoril in vsak je lahko šel na prižnico in se dotikal teh spak. Bil je to

enkratni dogodek, saj se tja ne da, ker je vhod zaprt.

Ko boste obiskali dunajsko stolnico, boste takoj na desni strani pri vhodu opazili velika vrata, ki vodijo v kapelo, kjer je izpostavljeno Najsvetejše. Lahko boste tudi iznenadeni, ko boste opazili vedno lepo število mladih, ki tam molijo, kar daje tej kapeli tudi svojstven pečat. Malokdo pa ve, da je omemba vredna še ena kapela v tej prekrasni stolnici. Na levi strani pred prezbiterijem opazite veliko težko sivo zaveso. Za njo običajno pokukajo samo radovedneži, marsikdo, ki obiskuje stolnico, pa jo pozna, saj ima svojstveno zgodovino. V tem prostoru so stoletja hranili cerkveno šaro, od svečnikov, katefalkov, vaz, preprog, metel, kant ... Kardinal pa ne bi bil kardinal, če ne bi nekega dne, kmalu zatem, ko je nadškofija prišla pod njegovo komando, ukazal, da naj vse to odnesejo čez cesto v njegov двореc. Tam jim je poiskal ustrezen prostor, tu pa je uredil molitveni prostor. Ta je nekoliko nenavaden. Ima par stolov, nekaj nizkih klopc, ki jih lahko uporabite pri klečanju, in edini predmet, ki izstopa, je svečnik z debelo svečo, ki vedno gori in daje prostoru edino razsvetljavo in tudi svojstven čar. Ko se po katedrali pretaka množica radovednih turistov, je poskrbljeno tudi, da se lahko tisti, ki želijo, umaknejo v kapelo z Najsvetejšim, tisti pa, ki bi želeli nekaj zasebnosti, pa v ta prostor. Načelno ga je opremil skromno, to pa zato, da ga lahko uporabljajo tudi drugoverci, saj vsi častimo istega Boga, čeprav z drugim imenom. Ta prostor ni nikoli poln, kot je, recimo, kapela z Najsvejšim, ima pa vedno nekaj obiskovalcev, še zlasti tistih, ki si v tišini želijo srečanja s svojim osebnim Bogom. Poleg drugovercev zahaja sem tudi zlasti veliko umetnikov in ostajajo tam kar precej časa. Tako je nekdanja ropotarnica postala tiho svetišče osebnega Boga, pa ne glede na to, kako ga imenujemo. Kadar koli se znajdem tu, se spomnim na rek sv. Tomaža Akvinskega, ki je bil tudi dominikanski pater, ko pravi: “Častili bomo Boga v tišini, ne zato, ker ne bi mogli o njem nič reči, ampak zato, ker se zavedamo, da je vse, kar lahko o njem povemo, neustrezno!”

Prav ob teh dveh primerih v dunajski stolnici lepo tudi mi spoznamo, koliko je naša vera zasidrana v Bogu. Če pa se poglobljamo ob našem Učitelju, za kar sta v dunajski stolnici kar dva prostora, lahko tudi mi pridemo do spoznanja, kaj je za nas živi Bog. Njegova podoba se bo razlikovala od otročjih likov Boga, s katerimi smo odrasčali. Pridobili si bomo osebno - trdno - podobo o Bogu, ki nas bo vodila in osrečevala.

Ambrož Kodolja

Drago Jančar prejemnik nagrade Ignazia Siloneja

Pisatelj Drago Jančar je letošnji prejemnik mednarodne nagrade Ignazia Siloneja. Jančar je po besedah žirije v svojih delih spregovoril o usodi ljudstva, "preganjanega ali zatiranega zaradi dejanj oblasti ali zaradi nevednosti". Nagrada, poimenovano po priznanem italijanskem pisatelju, so mu podelili na dvodnevni prireditvi v deželi Abruci. Jančarja so v obrazložitvi označili za "pesnika svoje Slovenije, svobode, demokratičnih vrednot in prijateljstva med narodi".

Nagrado mu je na dvodnevni prireditvi podelil predsednik dežele Abruci Luciano D'Alfonso, na literarnem večeru pa je odlomke iz njegovih in Silonejevih del brala igralka Alessia Amendola.

Podelitev priznanj in nagrad je potekala 29. in 30. aprila v okviru 20. prireditve v italijanskem mestu Pescina, s katero prireditelji vsako leto počastijo spomin na Siloneja, ki se je v Pescini rodil leta 1900. V slovenščino je prevedenih osem njegovih del.

Zadnje Jančarjevo delo, ki je bilo prevedeno v italijanski jezik, je roman To noč sem jo videl. Pod naslovom Stanotte l'ho vista je izšel pri tržaški založbi Comunicarte v prevodu Veronike Breclj, so sporočili z založbe Modrijan, ki je izdala roman. Jančar je eden najvidnejših sodobnih slovenskih literatov in najpogostejše prevajani slovenski pisatelj. Njegova dela so bila med drugim prevedena in uprizorjena v Nemčiji, Španiji, Italiji, Franciji, Veliki Britaniji, ZDA, na Nizozemskem, Irskem in v vzhodnoevropskih državah. Za svojo pripovedno prozo, dramatiko in esejistiko je prejel številne tuje in slovenske literarne nagrade.

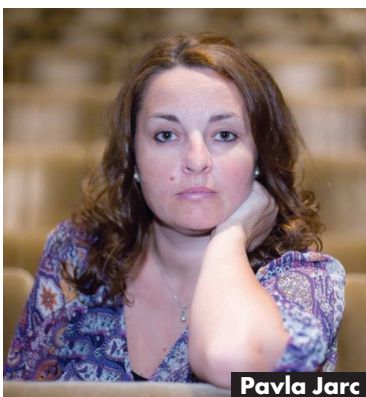

Kostanjevica pri Gorici

Glasba z vrtov sv. Frančiška

V času, ko so na prijetnem dvorišču Frančiškanskega samostana na Kostanjevici nad Novo Gorico očarljive vrtnice burbonke v polnem razcvetu, Kulturni dom Nova Gorica začenja Glasbo z vrtov svetega Frančiška, glasbeni cikel, ki z zanimivimi koncerti bogati skupen goriški kulturni prostor. Sedem koncertov bo že 22. sezono zapored poskušalo poslušalcem predstaviti slovensko ter ožjo primorsko in goriško glasbeno ustvarjalnost, priložnost pa bodo tudi tokrat dobili predvsem mladi nadarjeni glasbeniki z naših "goriških in tržaških" vrtov, ki se šele uveljavljajo in si utirajo pot na koncertne odre. V tem duhu je izzvenel tudi uvodni koncert, ki ga je v samostanski cerkvi Mari-

jinega oznanjenja oblikovala Vokalna skupina Vikra, ki deluje pod okriljem Glasbene matice Trst. Nastala je novembra 2014 na pobudo mlade glasbenice in

Pavla Jarc

dirigentke Petre Grassi. Skupino so sprva sestavljala tržaška in vipavska dekleta, sedaj pa pojejo v

zboru poleg slovenskih tudi italijanske pevke, ki se zanimajo za bogato slovensko glasbeno dediščino. Mlade pevke so pod taktirko Petre Grassi in ob klavirski spremljavi Martine Salateo izvajale pretežno sakralne skladbe in nekaj pesmi iz slovenske ljudske zakladnice.

Do 22. junija se bo v dvorani Frančiškanskega samostana odvijalo še šest koncertov, na katerih bodo protagonisti mladi glasbeniki. Uspešno sodelovanje glasbenikov in glasbenih pedagogov, ki delujejo na Goriškem in širšem Primorskem, bosta odsevala dokaj posebna in mladostno radoživa koncerta, na katerih se

bodo predstavili učenci primorskih glasbenih šol, nagrajenci različnih mednarodnih glasbenih tekmovanj ter gojenci Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel iz Gorice. Slišali bomo še Ansambel rogov ljubljanske Akademije za glasbo pod vodstvom ameriškega rogista Dala Clevengerja, kitarista Sebastjana Grega, flavtistko Niko Hribar, harfistko Tadejo Kralj, sopranistki Gajo Sorč in Marjetko Luznik

ter Godalni kvartet Accademia. Direktorico Kulturnega doma Nova Gorica, Pavlo Jarc, smo vprašali o pomenu tega glasbenega cikla in povedala nam je naslednje: "Glavni namen cikla je mladim, še neveljavljenim glasbenim ustvarjalcem omogočiti stopiti na koncertni oder, da širšemu občinstvu pokažejo svoje znanje, talent in iskreno željo po muziciranju. Glasba z vrtov svetega Frančiška pa pome-

ni tudi sodelovanje in druženje glasbenikov, glasbenih pedagogov in ustanov na širšem goriškem območju, povezovalje glasbenikov in občinstva z obeh strani meje ter plemenitenje našega dragocenega kulturnega in duhovnega biserja z izbrano glasbo. Veseli smo, da lahko v Frančiškanskem samostanu Kostanjevica, ki je priljubljen kraj Novogoričanov, Goričanov in okoličanov, izpolnujemo svoje dragoceno poslanstvo in začutimo tisti pristni preplet duhovnosti in glasbene umetnosti". Kulturni dom Nova Gorica nas vabi na prijetne brezplačne glasbene večere v zavetje Frančiškanskega samostana, da skupaj doživimo mladostno in radoživo moč glasbe. Več informacij dobite na spletni strani www.kulturnidom-ng.si.

ZUT

Vokalna skupina Vikra (foto dami@n)

VIPAVSKI PRIIMKI (3)

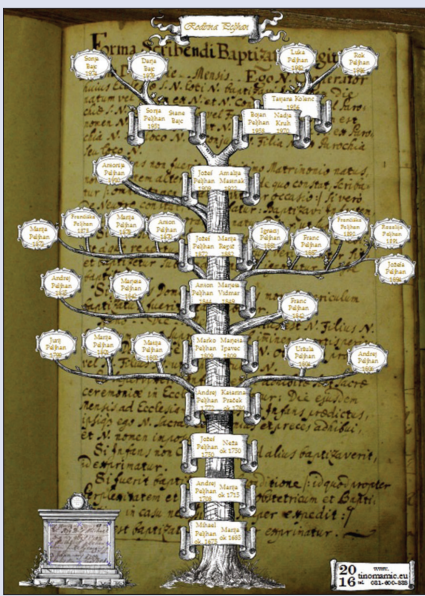
Tino Mamić

PELJHAN

Na Vipavskem najdemo priimek Peljhan, ki ni povezan z goriškim priimkom Pelikan, čeprav so ga velikokrat zapisali povsem enako. Vipavski Peljhan so, kot kažejo zadnje raziskave, v Vipavsko dolino prišli iz doline Idrije.

Priimek Peljhan, ki ga ponekod pišejo tudi Pelhan, je nastal iz vzdevka PELEHAN, kar pomeni pegast človek. Tako razlaga izvor besede jezikoslovec Silvo Torkar z Inštituta za slovenski jezik Frana Ramovša (ZRC SAZU). V Pletersnikovem Slovensko-nemškem slovarju namreč najdemo besede PELEHA, PELIHA, PELISA, ki pomenijo pego ali rdečo liso na licu. Podoben pomen najdemo tudi v drugih slovanskih jezikih – lisast, marogast.

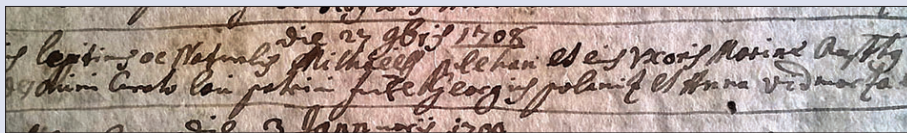
To pomeni, da je priimek nastal po človeku, ki je imel verjetno na vidnem mestu materino znamenje ali pa je bil precej pegast. Običajno pomislimo na tako znamenje v negativnem kontekstu, saj lahko postane predmet posmeha. Ko pa se spomni-

Rodovnik ene veje Peljhanov, ki se je razširila po vsej Sloveniji

mo na sovjetskega voditelja Mihaila Gorbačova (1931), ki je v komunistično državo vnesel demokratične reforme, je zgodba obratna. Ko je Mi-

hail Sergejevič Gorbačov začel svoj politični vzpon, so preprosti ljudje na ruskih trgih vsi po vrsti napovedovali, da bo novi voditelj vladal sedem let in da je njegov prihod napovedan v svetopisemskem Razodetju. V nekem smislu so imeli prav, saj je prav Gorbačov prinesel apokalipto sovjetskega totalitarnega imperija. Vipavski Peljhan imajo svoj izvor na Gori, natančneje na Kovku, ki je bil v zgodovini del župnije Šturje in se je k bližnji župniji Otlica priključil šele po drugi svetovni vojni. Peljhan so na Goro prišli, kot večina naseljencev, s severa in se naselili na Kovku. Kdaj se je to zgodilo? Peljhan so na Kovk prišli med letom 1601, ko so tja prišli prvi na-

Trenutno najstarejši krstni vpis kakšnega Peljhana, ki je verjetno sorodnik vseh slovenskih Peljhanov in Peljhanov. Mihael je verjetno prednik vseh Peljhanov, ki jih danes najdemo v Vipavski dolini.

seljenci, in letom 1708, ko smo našli prvega Peljhana v matičnih knjigah. Priimek se je s Kovka na Otlico razširil šele leta 1846.

V Vipavi smo v župnijskem arhivu natančno pregledali in prebrali najstarejšo krstno knjigo za Šturje v letih 1708-1740 (obstaja sicer še ena starejša knjiga, za katero pa ni jasno, kje se trenutno nahaja). Rodbina Peljhan v 18. stoletju ni bila ravno številčna. Tako najdemo vpis, ki ga je naredil duhovnik Nikolaj Rodeschini, ki izhaja iz družine ajdovskih plemičev: "die 27 9bris 1708 - Andreas filius legitimus et naturalis Michaeli Plehan es eius uxoris Marinae bapt' tus e' a me Nicolas Redescini curato loci patrini fuere Georgius Polaniz et Ana Vidmarza ex Monte" 27. novembra 1708 se je rodil zakoniti in naravni sin Mihaela Peljhana in njegove žene Marije, botra sta bila Jurij Polanc in Ana Vidmar z Gore. Vipavski Peljhan so verjetno, tako kot Andrej, vsi potomci Mihaela Peljhana, ki se je rodil na Kovku okoli leta 1675.

V Sloveniji živi danes 159 ljudi s priimkom Peljhan in 61 s priimkom Pelhan. To so podatki Statističnega urada Republike Slovenije za maj 2016. Precej

verjetno je, da vsi ti izvirajo iz iste korenine neke na Idrijskem. Da bi to dokazali, bo potrebno narediti genetsko raz-

ziskavo, ki bo ugotovila, kdaj je prvi Peljhan prišel z Idrijskega na Vipavsko.

Najbolj znani Pel (j) han je nedvomno nekdanji minister za kulturo Sergij Pelhan iz Nove Gorice s koreninami iz Idrije. Malce nazaj v zgodovini pa

Kovk, raztreseno naselje pod Sinjim vrhom. Tu je tekla zibelka prednikov Peljhanov

najdemo med goriškimi podpisniki peticije za Zedinjeno Slovenijo duhovnika in narodnega buditelja Franceta Pelhana.

Majenca

Dolinski praznik za vse čase

Ze ob pogledu na živozelene travnike, ki jih tu pa tam krasijo živordeče makove glave in druge poljske cvetlice, si človek ne more misliti drugega kakor: krasen si, mesec maj! Prav nič se torej ne čudimo, da je človek od nekdaj obeleževal in praznoval začetek tega, najlepšega meseca v letu, ki so ga v poganskih časih povezovali z rodovitnostjo. Starodavni ljudski običaji vezani na postavljanje mlaja so preživeli tudi v naših vaseh, a brez dvoma lahko trdimo, da je med našimi vasmi praznik najbolj občuten v Dolini, saj po obliki, trajanju in vsebini ne pozna primere v bližnji in daljni okolici.

Majenca, ki jo v Dolini tradicionalno prirejajo prvo nedeljo v maju, je praznik mladosti in je kot tak v celoti zaupan vaški fantovski in dekliski. Neporočena mladina od 14. leta dalje že pred koncem zime izvoli župana in sestavi organizacijski odbor, vsakdo prejme svojo nalogo, mesec kasneje pa izvolijo še županjo. Pomoč pri mrzličnih

pripravah na ta zelo občuten praznik nudijo tudi starejši vaščani, kot soorganizatorji pobude in predvsem komplemenarnih dogodkov za Majenco

Foto damj@n

skrbijo tudi Občina Dolina, društvo SKD Valentin Vodnik, Pihalni orkester Breg, Mladinski krožek Dolina, prostovoljsko gasilsko društvo Breg in dolinska srenja.

Dogajanje v Dolini se je letos začelo v četrtek, 5. maja, ko so otroci na vaškem trgu Gorici, po-

stavili „drevo otrokovih pravic“ Unicef, začeli pa so tudi delovati s hrano in pijačo dobro založeni kioski. V petek, 6. maja, je bilo na vrsti odprtje kar treh razstav. V

cerkvi sv. Martina so ob glasbeni kulisi gojencev Glasbene matice iz Trsta odprli razstavo fototečaja „Alberta Pečarja (Berto Tromba)“. V dvorani SKD Valentin Vodnik so gojenci Glasbene matice prav tako uvedli razstavo domačih likovnikov in fotografsko razstavo Magajna 100. Na Ta-

borju pa se je zvršila 60. Občinska razstava vin „Vino pod drevcem“ z nagrajevanjem najboljših. Kmetija Zahar - Stefani Tanie je slavila med pridelovalci belih vin, drugo mesto je zasedla kmetija Laurica, tretje pa Boris Kocijančič. Med rdečimi vini je prvo mesto zasedla kmetija Laurica, drugo mesto Ilija Ota, tretje pa Albino Giorgi.

V soboto, 7. maja, je bilo, po paradi starodobnih vozil v organizaciji kluba Adria Classic Koper, na vrsti domače ekstrapravljske oljčno olje. V Stari torkliji je poleg 31 vzorcev domačih oljkarjev svoje olje predstavilo tudi več oljkarjev iz drugih krajev tržaške pokrajine, tako da je bilo na pokušnjo kar 56 vzorcev olja iz občin Dolina, Milje, Trst, Zgonik in Devin - Nabrežina. V noči med soboto in nedeljo je končno prišel čas za slovesno postavljanje mlaja na vaškem trgu. Fantje fantovske so, kot veli tradicija, poskrbeli za pripravo 15-metrskega smrekovega stebra, ki ga krasijo krošnja domače češnje in bršljanova venca. V nedeljo, 8. maja, je Majenca doživela svoj tradicionalni višek, ko so parterji (osemnajstletni fantje) in parterice (šestnajstletna dekleta) v sprevedu za županom in županjo s Šije krenili proti Gorici ob gla-

sbeni spremljavi pihalnega orkestra. Končno so zaplesali pod mlajem in tako lepo zaokrožili program dneva, ki se je začel s pohodom po Naravnem rezervatu doline Glinščice, nadaljeval pa se je z nastopom pihalnega orkestra Limena glasba „Sokol“ iz Buzeta in folklorne skupine KD Mandrač iz Kopr. Plesalci so se zabavali še dolgo v noč, kot vsak večer, ko je bil na vrsti ples, vsak dan z drugim ansamblom. Tudi ponedeljek, 9. maja, je minil v znamenju plesa, in sicer baletne in jazz baletne skupine SKD France Prešeren iz Boljunca. V torek, 10. maja, pa so se Dolinčani od Majence poslovili s podiranjem „drevesa otrokovih pravic“ in mlaja po nastopu pihalnega orkestra Breg. Praznik mladih, ki je obenem praznik vaške skupnosti, hitrim spremembam sveta navljub ohranja svoj originalni značaj obreda, vezanega na proslavljanje pomladne rodovitnosti, a hkr-

Foto damj@n

ti tudi vstopanja mladega človeka v to kar je nekoč predstavljalo začetek odraslega življenja. Izvor tega dolinskega rituala je sicer zavil v temo časa, zgodovinsko se je seveda moral prilagajati potrebam časa, tako je, recimo, v prejšnjem stoletju pridobil izraziti narodnoobrambni pomen, ki danes mogoče ni več tako aktualen. Nedvomno pa je, da življenjskost takih in podobnih običajev Doline in drugih vasi krepi identiteto in pripadnost skupnosti, pa naj bo to vaška ali širša.

Lucija Tavčar

Marijin dom v Rojanu

Nastop folklornih skupin

V nedeljo, 8. maja 2016, sta v popoldanskih urah v Marijinem domu v Rojanu nastopili folklorni skupini Borjač iz Sežana in Gartrož iz Nove Gorice.

Nastopajoči so občinstvu prikazali belokranjske, prekmurske in goriške folklorne ples.

Med plesi in petjem so tudi prikazali kratke zabavne prizorčke, kateri so popestrili njihov nastop. Ti plesi in petje so se v teku let spreminjali, ker so jih peli in plesali tudi emigranti v daljnih krajih. Prav zaradi tega se je besedilo v pesmih spreminjalo in tu pa tam je bilo slišati tudi kako popačeno slovensko besedo. Vedno pa je v teh pesmih občutena povezanost na rojstne kraje in ljubezen do lastnega naroda, jezika in domovine. Kljub lepemu sončnemu vremenu in številnim prireditvam se je popoldneva v Marijinem domu udeležilo lepo število ljudi, ki so se po končani prireditvi še dolgo ustavili z nastopajočimi pri zakuski, pri kateri ni manjkalo petja in glasbe. Folklorno prireditev je organiziralo Društvo Rojanski Marijin dom pod pokroviteljstvom Slovenske prosvete.

Jubilejno romanje

Birmanci iz Doline

Dne 16. aprila smo z birmanci, z njihovimi starši in verniki iz dolinske župnije poromali v stolnico sv. Justa. Birmanci so se na ta dogodek pripravljali že pri verouku, saj so naredili plakate z napisanimi telesnimi in duhovnimi deli usmiljenja, v izpolnjevanje katerih nas je v tem letu božjega usmiljenja še posebej povabil papež Frančišek. Te plakate smo predstavili na začetku romanja v cerkvi sv. Mihaela. Od tam so se birmanci s plakati in s pesmijo v sprevedu skupaj z navzočimi napotili proti stolnici sv. Justa. Prestopili smo sveta vrata, znamenje Božjega odpuščanja, in se ustavili v krstilnici, na kraju, ki takoj spomni na sveti krst. Gospod župnik Mihael je vse birmance, ki so prižgali svoje krstne sveče in ostale, ki smo imeli tudi vsak svojo svečo, povabil, naj preko celotnega obreda obudimo

spomin na naš krst. Skupaj smo obnovili krstne obljube in prejeli blagoslov z blagoslovljeno vodo. Iz krstilnice smo ob pesmi „S skupno pesmijo prosimo“ in prižganimi svečami romali k oltarju mučenca sv. Justa, kjer smo se odrasli spomnili naše birmice, potrditve Svetega Duha v našem

življenju. Za vse birmance pa je bil tam poseben trenutek, saj je g. župnik blagoslovil Sveta pisma in jih potem izročil vsakemu posebej kot luč za na pot njihovega življenja. Vsakega je tudi pokrižal na čelu z željo, naj Božja beseda postane živa v njihovem življenju. Pesem „Mogočno se dvigni nam spev iz srca“ nas je spomnila, da je sveta evharistija središče življenja vsakega kristjana in nas najtesneje poveže s Kristusom, ki ga sprejememo pri vsaki

sveti maši. V prošnji za nove duhovne poklice smo pred glavnim oltarjem skupaj molili molitev sv. papeža Janeza Pavla II. za nove duhovne poklice. Romanje smo zaključili pred oltarjem Najsvetejšega. Nad njim je v čudovitem mozaiku Marija obdana z apostoli. Z molitvijo papeža Frančiška za jubilejno leto smo prosili Marijo, ki je Mati usmiljenja, naj ona posreduje pri Bogu za nas.

J. T.

Barbara Fužir

KRASNI KRAS (12)

Opažanja pupe iz celinske Slovenije, ki je v zamejstvo prispela po skrivnostnih poteh ljubezni

Je treba delat'!

Tako se glasi znana pesem Adija Smolarja, kjer nam vsem polaga v naše delovne ročice in prizadevna srca sveto misel in neminljivo idejo slovenstva – da je treba delati. Treba je nekam priti, z zraka nič ne pade (no, kakšna toča tu pa tam že), brez dela nisi vreden nič, je treba delati – in to, Smolar je natančen v svoji meri, „kolikor se le da“, kajti drugače (Adijev transcendentni trenutek) zaviješ naravnost po enosmerni cesti v – greh.

Že od malega poslušam, kako zelo smo Slovenci pridni. Dekleta so nas (poskušali) vzgajati v prepričanju, da nas brez delovne ročice in kuharskih mojstrov in sestre Nikoline ne bo hotel poročiti nihče, zmenki pa so tako podobni razgovorom za službo.

Moja brata so poskušali vzgojiti v krepki mišičasti junaka, ki bi pričela „šihit“ (beri: službo) po socialistično ob šestih

zjutraj, četrč čez drugo uro popoldan pa bi doma (ali pri noni) že grabila seno/gradila nov prizidek/glancala (beri: čistila do visokega sijaja) pasata – seveda pod budnim nadzorstvom očeta, katerega mentorstvo bi brez vsake pripombe sprejemala. Vsaj do svojega abrahama, ko bi enemu izmed njiju morda milostno prepustil nasledstvo. Roditelji včasih živijo v pravljicah. Mi pa tudi, ko pričakujemo, da se bodo spremenili. Da moja starša gojita po božne upe, da bo vse tako kot nekoč (beri: v idealističnem socializmu, ko so bile delavske pravice svete, ko bi tiste, ki pozabljajo s plačevanjem plač in prispevkov pribili na kakšen prvomajski mlaj), še nekako razumem, tako kot lahko občutim njuno globoko razočaranje nad hitrostno tranzicijo Slovenije v kapitalizem, ki jima je tik pred upokojitvijo krepko zamajal dolgo postavljane temelje socialne varnosti. Moja starša še vedno upata v to, da so

vsii Slovenci vedno in povsod pošteni – čeprav na žalost tudi onadva doživljata vedno več grenkih soočenj s kapitalističnimi povzpnetiki, ki zelo radi stopajo po idealistih, kot sta onadva. Mit se sesuva, a njuna vera v boljši jutri, ki hkrati posredno izraža tudi vero v mojo generacijo (ki je o tem precej manj prepričana), ostaja. V tem upu sta tudi vzgojila svoje otroke – čeprav sta zdaj kdaj deležna „evalvacije“ svojega dela, da njuna vzgoja ni bila ravno primerna za postmilenijsko grebatorstvo in individualizem.

Moji starši so med prvomajskimi prazniki tukaj na Krasu podoživljali svojo mladost. Nostalgično sta zrla proti Grmadi, na kateri je plapolala rdeča zastava, skozi Kriz smo se vozili s hitrostjo kolesarjev, da sta se naučila delavske solidarnosti, na Proseku sta se sicer spraševala, kdo neki je tovariš Valter, a ni važno, samo da je tovariš... Če se sama obstoja in realnosti nek-

danje sosednje države zamejstva, Jugoslavije, spominjam resnično megleno in predvsem skozi prizmo tihotapljenja Milk čez avstrijsko mejo in dejstvo, da sem v osnovni šoli še tudi sama učiteljica klicala za „tovariše in tovarišice“, pa imajo starejše generacije precej drugačne spomine. Ne samo dobrih, da smo si na jasnem, kar čisto nenostalgčno poudarita tudi Fužirja starejša. Mama ne bo nikoli pozabila božičev, ki jih je morala dejansko preživeti v šolskih klopeh.

A vendar, moja generacija ne bo delila občutkov ponosa ob udarniški gradnji krajevne šole ali kulturnega doma, moja generacija ne bo tekmovala, kdo bo v službi čim bolj presegel normo – moja generacija ne bo verjela, da dejansko gradi boljši jutri z delom svojih rok in v potu svojega obraza. Moja generacija ne bo altruistično žrtvovala svojih popoldnevo, ne da bi se opravljene prostovoljske ure vsaj vpisale v

kakšen indeks neformalnega izobraževanja. Moja generacija se bo ob navdušenju svojih staršev ob zamejski prvomajski gorečnosti samo cinično posmehnila in odšla osvežit svoje stanje na FB z najnovejšo fotografijo prvomajskega kresa, za katerega se jim ne bo niti sanjalo, kdo ga je postavil in – zakaj že.

Tako kot mi je bila reakcija svojih staršev po eni strani otroško naivna in prirčna, pa si nisem mogla kaj, da ob tem ne bi začutila tudi zaščitniške težnje po tem, da bi na ICTP-ju v Trstu vendarle udeležili svojo teoretično fiziko in moja starša odposlali nazaj za kakšnih dobrih trideset let, v čas, ko je bilo „še vse mogoče“, ko je njuno delo še dejansko nekaj štel.

Oče je v Krizu zavzdihnil: „Zdi se mi, kot da sem prišel v drug čas“. Ne samo čas, dragi oče, ampak tudi drugo in drugačno državo. Ki vaju druga in drugačna čaka tudi tam čez.

FINŽGARJEV DOM Konec niza predavanj

Marko Juhant: "Vzgojitelji, glavo gor!"

V Finžgarjevem domu na Opčinah se je v letošnji sezoni zvrstilo sedem predavanj niza "Za osebno rast, vzgojo in boljšo družbo", vsa z vrhunskimi predavatelji in z izredno dobrim odzivom poslušalcev. Niz se ne bi bil mogel zaključiti bolje kot s predavanjem specialnega pedagoga Marka Juhanta, predavatelja, ki je splošno znan kot eden najbolj priljubljenih v Sloveniji. Njegov uspeh gre pripisati temu, da je nadvse prepričljiv, konkreten in praktičen. Svoje izkušnje in spoznanja iz dolgoletnega dela prikazuje na preprost način, s primeri in izkušnjami, ki si jih je pridobil v dolgoletnem delu z otroki. Željo, da ga pri društvu Finžgarjev dom spet povabijo medse je (po leg navdušenja nad lanskim predavanjem) sprožila tudi njegova zadnja knjiga z naslovom *Punce, glavo gor*, ki je namenjena predvsem šolnikom (večinoma so ženskega spola). Ker pa predavanja v Finžgarjevem domu obiskuje zelo raznoliko poslušalstvo in ne samo šolniki, je Juhantovo predavanje bilo namenjeno širši publiki in dobilo naslov *Vzgojitelji, glavo gor!*. Vsi vzgojitelji, ne samo učitelji in profesorji,

tudi starši sami niso varni pred obtožbami partnerja ali starih staršev, da so slabi vzgojitelji; isto se dogaja starim staršem, žrtvam obtožb svojih sinov ali snah. Zato imajo vsi občutek, da so stalno na

biti tudi ponosen na svoje delo in se ne pustiti pogojevati od raznih zunanjih pritiskov. V šolskem ambientu so to večkrat starši, ki grozijo z advokati, v družinskem okolju pa iz prevelike skrbi starši in

Foto Henrik Sturm

zatožni klopi, njihovo delo je postavljeno pod drobnogled, enkrat starši, drugič javnost, vsi "bolje" vedo kot oni, kako je treba učiti in vzgajati. To povzroča frustracije in nelagodje, ki gotovo ne prispeva k zrelemu in uravnovešenemu odnosu do otroka. Juhant pravi, da se mora vsak vzgojitelj sicer zavedati odgovornosti svojega poslanstva, a mora

stari starši preprečujejo otrokom, da bi si pridobili izkušnje oziroma čut odgovornosti (ne dopustimo jim, da bi se sami lotili kakega dela, tako da si nazadnje petnajstletnik ne zna sam pomagati pri osnovnih aktivnostih, ki bi ga delale samostojnega). Vzgojiteljem svetuje, naj otrok ne "zavijajo v vato"; naj jim omogočajo izkušnje. Izkoristijo naj

pravi trenutek, ko so ti postavljeni pred težje izzive in so zanje še motivirani (npr. držati v rokah skarje, se naučiti kuhanja, itd.). Ne smemo jim govoriti, da tega še ne zmorejo, ampak jim dati prilagodljivost; s tem krepimo njihovo samopodobo in jih opremimo z močjo, ki iz nje izhaja. Obenem morajo biti vzgojitelji in starši informirani, posebno ko imajo opraviti z najstniki, katere so najnovejše oblike zavajanja ali izkoriščanja mladostnikov, da jih zaradi neosveščenosti določene situacije ne presenetijo (da znajo npr., odkriti, če njihov sin ali hči kadi, uživa alkohol ali uživa droge). Marko Juhant izhaja iz širokega teoretičnega in praktičnega pedagoškega znanja in se ne boji iti proti toku glede nekaterih vprašanj: npr. glede splošno razširjenega negativnega mnenja do šolnikov, ali pa glede permisivizma v vzgoji, ki je škodljiv in še vedno prisoten (Juhant pravi, da se je le "skril"); ne boji se opozoriti na kvarne posledice, ki jih ima lahko novi zakon o nasilju v družini (v Sloveniji) in ki postavlja na isto raven npr. prepoved staršev, da bi otrok prekomerno uporabljal splet, z obravnavo hudega nasilja npr. vinjenega moža nad ženo; je tudi jasno kritičen do stališč "teorije spola", ki trdi, da je spol pri otrocih le "stvar izbire" in vzgoje. Ob koncu letošnjega ciklusa predavanja je mnogo rednih poslušalcev ugotovilo, da so od vsakega predavatelja slišali vsaj nekaj izredno koristnih misli, ki so jim lahko v oporo in v vodilo. Organiza-

torjem se zanje zahvaljujejo in izražajo željo po tem, da bi s ciklusi predavanj še nadaljevali. Letošnje dejavnosti Društva Finžgarjev dom pa se v tej sezoni nikakor še niso zaključile: že v nedeljo, 15. maja bo npr. na sporedu VESELI DRUŽINSKI PRAZNIK, na katerega so vabljeni vse mamice, očki, nonice in sploh cele

družine, posebno pa otroci. Nastopajo: otroška pevska skupina Vesela pomlad (vodi Andreja Štucin Cergol); otroška igralska skupina Mali telego (tečajniki Radijskega odra) s skeči in igrice ZLATA RIBICA (avtorica Lučka Peterlin) ter znana ČARODEJKA KARLY ANN!

L. A.

Obvestila

Romanje v Medjugorje od 6. do 9. maja. Odhod avtobusa zgodaj zjutraj z glavne avtobusne postaje v Novi Gorici s postankom v Rožni Dolini in nato v Kozini. Pozno popoldne prispemo v Medjugorje. V naslednjih dneh bogoslužje in sv. maša in vzpon na Križevac. Vračamo se v ponedeljek, 9. maja. Prijave: Darko tel. 0039 3703201305 ali tel. 0481 32121; Ana 05 3022503 in pri župniku Jožetu Markuži tel. 0039040229166. Slovenski in italijanski državljani potujejo z osebno izkaznico.

Jadralni klub Čupa vabi vse otroke, ki bi se radi približali svetu jadrnanja, na dneva odprtih vrat, ki bosta v soboto, 28. maja 2016, in

v četrtek, 2. junija 2016. Otroci in starši bodo lahko spoznali jadnico optimist, jadralsko dejavnost kluba, trenerje in sedež. Oba dni bo zbirališče ob 14. uri na sedežu kluba v Sesslanskem zalivu.

Darovi

Za rojansko glasilo Med nami daruje Lidija Godnik 20 evrov.

Cestitke

Pred nekaj dnevi je naš dragi in zaslužni podpredsednik **Aldo Štefančič** slavil visoki življenjski jubilej - zdravja, dobrega počutja in veselja v krogu vseh, ki ga imamo radi, mu želimo člani, prijatelji in odborniki Vincencijeve Konference.

DRUŠTVO MARIJ KOGOJ

vabi na

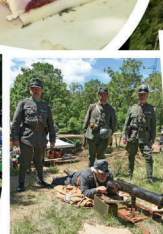
celovečerni koncert

APZ TONE TOMŠIČ**Univerze v Ljubljani**

dirigentka Jerica Gregorc Bukovec

nedelja, 15. maja, ob 20.30**v cerkvi sv. Ivana v Trstu**

MARCIA . POHOD . WALK . WANDERUNG

KOHIŠČE**DEVIN - TRST****MEDNARODNI ENOGASTRONOMSKI
ZGODOVINSKI IN DIDAKTIČNI POHOD****NEDELJA 15. 5. 2016**FRIULI VENEZIA GIULIA
www.turismofvg.itCON IL PATROCINIO
POKROVITELI

C

C

ORGANIZZATORI - ORGANIZATORI

SK DEVIN

KOHISCE

TENUTA-POSESTVO

COORDINATO DA:

L'INIZIATIVA RIENTRA NEL
PROGRAMMA UFFICIALE
DELLE COMMEMORAZIONI
DEL CENTENARIO DELLA
PRIMA GUERRAINIZIATIVA
INTEGRA
NEL PROGETTO100
GRANDE
GUERRA

FINANZIATO DALLA:

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

REGIONE FRIULI VENEZIA GIULIA

#kohisce

MARCIA ENOGASTRONOMICA KOHISCE

www.kohisce.it

www.skdevin.it

www.isonzosoca.blogspot.it

Predsednik društva Naše vasi od občine zahteva "spoštovanje jezika"

V Tipani hrvaščina namesto slovenščine

Med nedavnim zasedanjem Deželnega sveta je svetnik SSK Igor Gabrovce predložil interpelacijo v zvezi z javno uporabo slovenščine v občini Tipana, kjer je slovensko društvo, na podlagi izrecne zahteve po slovenskem dopisovanju, dobilo od župana dopis, ki s slovenščino skorajda nima opravka, je pa polno hrvaških izrazov in celo stavkov. Tako grobe napake in zamenjave s hrvaščino so nedopustne za uradno dopisovanje občine, ki spada v območje zaščite slovenske manjšine in ki je v tem smislu tudi deležna predvidenih prispevkov na podlagi zaščitnega zakona, je povedal deželni svetnik SSK.

Na Gabrovčev vprašanje je odgovarjal pristojni odbornik Gianni Torrenti. Povedal je, da je Dežela v domeni in s privolitvijo Paritetnega odbora predlagala ustanovitve deželnega urada za slovenski jezik. Ta služba naj bi razpolagala z dovolj kvalificiranim osebjem in naj bi imela nalogo koordinacije t. i. okenc, ki se nahajajo na celotnem območju, kjer se izvaja zakon 38/2001. Odbornik je poudaril, da imata obe odločitvi namen smotnejše uporabe sredstev in da se bomo na tak način izognili spordslajem, kakršen je bil tisti v Tipani.

Nedopusten odnos tipajske občinske uprave, z županom Claudiom Grassatom na čelu, do slovenščine je javnosti razkril predsednik domačega kulturnega društva "Naše vasi" Marko Ternovec.

"Na začetku novembra lanskega leta – je napisal Ternovec – smo občinsko upravo za prispevek za svojo institucionalno dejavnost naslovili pismo v slovenščini. Prvi odgovor smo dobili le v italijanskem jeziku, in to z javnim aktom, s kršitvijo 7. člena zakonskega pravilnika 38/2001, saj je bilo ime društva napisano brez uporabe slovenskih pravopisnih znakov, ki jih izrecno predvideva zakon. Ker pa je na podlagi istega predpisnika

slovenski manjšini priznana pravica do rabe slovenščine v odnosih s krajevnimi oblastmi, sem odgovor upravičeno prosil v slovenskem jeziku. Dobili smo, s skoraj dvotredenskim zastarelim datumom, od župana uradno podpisanih sestavek, toda na žalost, v težko razumljivem, nepoznanem slovanskem jeziku, ki je poln slovničnih hrvatišmov, ima v njem le nekaj nametanih slovenskih izrazov. Uradno, pa naj bi bil ta jezik slovenski, slovenščini pa niti od daleč ni podoben, niti makaronski slovenščini ne! Vsekakor obljubljeni denarne podpore za izvedbo dveh božičnih koncertov še nismo bili deležni. Poleg Božiča je mimo že Velika noč..."

Po Ternovcu je nerazumljivo dejstvo, da oseba, ki je pri tipajski občini odgovorna za slovensko okence, "našega jezika sploh ne pozna in tu ni le govora o beletristiki oz. tiskarskih skratih – saj smo to lahko sami preverili iz javnega pisnega sestavka". Sam župan pa za TV Koper - Primorska kronika (13.4.2016) kot tudi za RTV Slovenija, arogantno izjavlja, da uslužbenka "daje odgovore v slovenskem jeziku in govori slovenski jezik". Res škoda, da v reportaži navzoča uslužbenka dvojzičnega urada ni želela dati izjav, ker bi se lahko vsi prepričali o županovem predznamenju pred javnostjo. Če bi Tipajska Občina uporabljala le Googlov spletni prevajalnik, bi bil rezultat gotovo veliko boljši, vsaj ne bi bilo v njem hrvaških izrazov in bi imeli res "brezplatno pokroviteljstvo..." (citiraj iz prispelega pisma). Čisto pred kratkim, smo ob povpraševanju za dovoljenje pri anketiranju dobili od župana podpisan enostaven sestavek, ki je v celoti sramotno v hrvaškem jeziku in katerega navajam: "Vas obveščamo da je Večstopenjski Zavod v Čenti dal dovoljenje Vašoj prosidbi". Župan Claudio Grassato je to podpisal kot slovenski prevod: slovenščino je spremenil v grdo spako! "

Predsednik kulturnega društva Naše vasi še poudarja "Groteskni rezultat prevajanja pa ni zastoj, saj občinska uprava razpolaga z dodeljenimi deželnimi sredstvi na podlagi zakona 38/2001, ki znašajo za leto 2014 35.000 evrov (sklep občinske uprave št. 22, 16.04.2014) in prav isto vsoto za leto 2015 (sklep št. 31, 29.04.2015). Tipajska občinska uprava pa se je deželi FJK tudi pisno obvezala, da bo ob dodelitvi sredstev imela "kvalificiranega uslužbenca izbranega v dogovoru z drugimi Ustanovami (npr. Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra)", katerega naloga naj bi bila "pisno in ustno poročanje z občani... razširitev spletne strani z uporabo slovenskega jezika". Na žalost, ker zaposlena oseba slovenščine sploh ne pozna, smo dobili le hrvatišem "web stranico" in nič več! "

In to ni vse. "Že drugič zapored – je napisal Ternovec – smo prebivalci občine Tipana dobili kalendar informativni razpored za odvoz smeti, za katerega skrbi podjetje AET2000, ki obratuje v skladu z občinsko upravo, saj je na večbarvni tiskovini, na skorajda vsaki strani, prisoten tudi tipajski grb, za katerega uporabo obstajajo tudi stroga pravila, čeprav zgleда, da se župan vede, kot da bi padel z oblakov, če ni v njem slovenskega jezika. Večjezični vodnik za leto 2015/16 vsebuje informacije v petih jezikih, od katerih je edini slovanski jezik le mešanica med hrvaščino in srbščino. Za leto 2016/17 smo lanski podobno brošurico pravkar dobili: tokrat je sestavljena iz sedmih najrazličnejših jezikov, srbo-hrvaščini in furlanščini se je pridružila še kitajščina". Ternovec zaključuje: "Ker smo v teh krajih Slovenci doma že več kot tisočletje, bi prosili za spoštovanje našega jezika in naše slovenske kulture tudi od tistih ljudi – še posebno z javnimi funkcijami –, ki so se tu naselili le pred par leti".

U. D.

Občina snuje nove turistične načrte v Ovčji vasi

Za otroke tudi lesene kočice ob smučarskih progah

Maja lani se je v občini Naborjet-Ovčja vas odvijala konzultacija volivcev v zvezi z morebitno ureditvijo smučarskih prog za otroke v kraju med Ukvami in Ovčjo vasjo, kjer so v preteklosti obratovali vlečnice. Takrat se je govorilo, da bi si tam želeli urediti sistem za umetno sneževanje; tekoče trakove in/ali manjše vlečnice; stavbo za morebitno smučarsko šolo; stranišča in zimska in poletna igrišča za otroke. Napovedano je bilo, da je za celoten poseg bilo na razpolago 700.000 evrov. Polovico teh sredstev naj bi vložila dežela Furlanija-Juljska krajina, ostalo polovico pa sama občina Naborjet-Ovčja vas. Od 367 volivcev, ki so se konzultacije udeležili, se je takrat približno 90% izreklo za in približno 10% proti.

Pred kratkim je župan Boris Preschern natančneje pojasnil, da bi tam naborješko-oška občinska uprava nameravala urediti nekatere manjše kočice za otroke

– tudi z manjšim hlevom z živalmi. V teh kočah naj bi se otroci lahko ukvarjali z dejavnostmi, kot so rokodelstvo, kuharstvo ali enostavno barvanje. Poleg koč naj bi pozimi delovali tudi tekoči trakovi za smučanje. Po Preschernu projekt naj bi bil povezan s teritorijem in z nara-

nudbe v Kanalski dolini naj bi tako nastalo nekaj novega.

Po enem letu je začetek potrebnih del vsekakor še vedno odvisen od dejstva, ali bo naborješko-oška občinska uprava razpolagala z vsemi pogoji za to – še posebej ali ji bo uspelo skleniti dogovor z lastniki vseh v

vo. Župan poudarja, da ne bi hotel, da bi prišlo do nove turistične infrastrukture, ki naj bi bila podobna že obstajajoči trbiški infrastrukturi s sankališčem in napihljivimi igrali. V okviru splošne turistične po-

projekt zaobjetih zemljišč. Trenutno delajo prav na rešitvi tega vprašanja. Prav zaradi tega niso do zdaj določili točnega kraja, kjer naj bi nastale nove infrastrukture.

Luciano Lister

ŠTANDREŽ Jurjevanje goriških skavtov SZSO

"V skavtski oblubi je ves program našega življenja"

Oblube goriških skavtinj in skavtov so 1. maja letos potekale v Štandrežu. Ob lepem vremenu bi se sicer zbrali na Jeremitišču, zaradi muhastega vremena pa so se kar številni člani Slovenske za-mejske skavtske organizacije popoldne zbrali kar v cerkvi sv. Andreja apostola. Mašo, ki se je končala z blagoslovom rut, je daroval duhovni asistent msgr. Renato Podbersič. "Ako me kdo ljubi, bo skavtske besede splo-njeval in tam je zagotovilo, da bosta Oče in Jezus pri njem", je mašnik uvodoma 'parafraziral' nedeljski evangelij ter ga ponudil mladim udeležencem. V homiliji je poudaril, da je skavtska obluba "tako bogata, da lahko mirno rečemo, da je v njej ves program našega življenja". Čast

je "človekovo prvo življenje, čast pomeni, da si to ti, ki živiš; če nimaš te časti, nisi nič vreden. Človek, ki ne drži besede, ni nič vreden". Čast ni v imenu, ki ga nosimo, ali v nazivu, ampak "čast prihaja iz srca. To, kar sem jaz, to je moja čast". Obljubi pri svoji časti pomeni obljubiti pri samem sebi. "Obljubljamo z besedo. Bog ustvarja svet z besedo, ne z drugimi dejanji. Jezus nas odrešuje z besedo. Drug z drugim prihajamo v stik z besedo, ne s 'telefoninom'. Beseda izvira iz živega človeka, iz moje časti, kajti moja beseda sem jaz, moja čast sem jaz... Ljudje smo iz enega kosa". Zvestobo našim obljubam in besedam naj nam prvi dan v Marijinem mesecu izprosi naša nebeška Mati! Pri obredu so skavti seveda lepo

peli in sodelovali s primernim molitvami. Po maši je šest volčičev in voljuljic ter sedem izvidnikov in vodnic prvič obljubilo, vsi drugi skavti pa so - kot velevala tradicija - svojo obljubo svečano obnovili. Načelnik Milko Di Battista je organizacijo priporočil družinam in sploh molitvi celotne naše skupnosti, da bi naslednje leto stopilo v skavtsko družino še več otrok. Voditelji so nato napovedali datume poletnih taborov in oznanili, da bo konec skavtskega leta potekal 28. maja na Jazbinah.

Ker je vreme zdržalo, so skavtje priredili sproščen in živahen 'taborni ogenj' s pesmimi in skeči kar na ploščadi pred cerkvijo, klice in pesem slovesa pa na dvorišču župnišča. / DG

Spomini nekdanjega svetnika Slovenske skupnosti odv. Draga Štokes

Potres v Furlaniji je pred 40 leti prizadel tudi našo narodno skupnost

Deželni svetnik in politični tajnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovce se je v torek v Rimu udeležil uvodne spominske pobude ob 40-letnici silovitega potresa, ki je 6. maja 1976 zahteval skoraj tisoč mrtvih pod ruševinami, veliko ranjenecv in podrtih hiš in poslopij. V krajih, kjer zgodovinsko živi slovenska narodna skupnost, je potres prizadel mnogo vasi in naselij v Benečiji, Terski dolini, Režiji in Kanalski dolini, delno tudi kraje na Goriškem, predvsem v krminski občini. Obnova porušenega območja je terjala veliko dela, tako s strani prizadetega prebivalstva kot Občin samih, Pokrajin in Dežele Furlanije-Juljske krajine. Obnova porušenih mest in vasi predstavlja sijajen primer hitrega in učinkovitega odzivanja prizadete skupnosti, ki je v najtežjem trenutku strnila svoje vrste, z lic pobrisala težke solze in se z vsemi močmi lotila obnovitvenih del. Državna in deželna politika sta takrat do-

kazali, da je sodelovanje možno in da je preseganje notranjih razprtij obvezno, zlasti ko gre za skupno kljubovanje izrednim razmeram. V deželnem svetu Furlanije-Juljske krajine je bil v tistem času za SSK Drago Štoka, ki se tragičnega potresa tako spominja: »Središče potresa je bilo v Karniji, blizu Humina, Glemone v furlanskem jeziku. (...) V deželnem svetu smo odprli novo poglavje. Od 6. maja dalje, vse tja do junija 1988, ko sem zapustil svetovalske klopi, je bil glavni predmet debat, odločanje, razprav in zakonov v bistvu le potres in vse, kar je njemu sledilo. Tudi problemi slovenske narodne skupnosti, njih postopnega in globalnega reševanja, so stopili v ozadje, so morali stopiti v ozadje pred tako veliko tragedijo, kot je bil potres in vse, kar je bilo z njim v zvezi. (...) Z vsjo naglico (zasedali smo praktično noč in dan) smo se lotili obnove potresnega področja. Ni bilo lahko, vsaj v začetku ne. Treba je bilo

odločiti se za take posege, ki bodo res učinkoviti, pravočasni, takojšnji. (...) Obnova vasi pod Matjurjem je potekala mirno, potem ko smo v deželnem svetu zavzeli splošno stališče, da morajo vasi, naselja in zaselki ohraniti podobno, ki so jo imeli pred potresom. To je veljalo tudi za Kanalsko dolino in za gorate predele v Karniji. Popotresna obnova porušenih hiš, vasi tovarn, cerkva, gradov je trajala mesece, leta, ponekod tudi skoro desetletje. Toda Furlanija je bila končno le obnovljena tako, kot so si želeli prizadeti prebivalci, kot so si zamišljali strokovnjaki pravilnih pogledov in kot smo si zamišljali in hoteli tudi mi, deželni svetovalci, ki smo skušali vse svoje znanje in moči usmeriti le v korist prizadetega prebivalstva. « Slovenska skupnost se hvaležno spominja in klanja vsem, ki so sodelovali pri obnovi porušene Furlanije

Tiskovni urad SSK

Nadškof Zore prepričan, "da se je treba z oblastjo pogovarjati, ne pa se ji podrejati"

Bo Slovenija zaradi političnih razprtij razpadla?

V Sloveniji še kar naprej poteka burno in raznoliko dogajanje, ki je pretežno namenjeno merjenju vpliva in dokazovanju "resnic" dveh političnih opcij oziroma blokov, ki v ideološkem in političnem pogledu delita naš narod in državo. Opozicija, ki jo še vedno najbolj navdihujeta Janez Janša in njegova stranka SDS, vlaga v parlamentarno proceduro veliko predlogov in pobud, med katerimi je največ koristnih, vendar jih koalicija, ki ima v državnem zboru večino, vse po vrsti zavrača. Tako je bila zavržena pobuda za razpis referenduma o tem, koliko migrantov oz. beguncev bi bili naši volilci morda pripravljeni sprejeti in jim dati status enakopravnih državljanov. Poslanci vladnih strank so zavržili tudi opozorilo predsednika države Boruta Pahorja, ki je tudi vrhovni poveljnik vojske, da je ta v vseh pogledih v zelo slabem stanju in da zato tudi ne uresničuje svojih obveznosti in zavez v zvezi Nato. Predlagal je odobritev nekaj milijonov dodatnih sredstev za financiranje najnujnejših potreb vojske, da bi ta lahko postala dovolj operativna v čedalje bolj težkih in negotovih mednarodnih razmerah. Bil je zavržen, češ da državni proračun ne dovoljuje sprememb. Tako mnenje pomeni predvsem izziv in svojevrstno zaušnico zvezi Nato, upošteva, da je Slovenija članica te organizacije.

Na političnem prizorišču se dogaja, da opozicija in velik del t. i. civilne družbe izvajata vlogo, kakršna je običajna in tudi obvezujoča v državah s parlamentar-

no demokracijo, sedanja oblast pa se z omenjenimi deli družbe sploh noče pogovarjati ter uresničuje politiko, ki izhaja iz njenega mnenja o državi. Nekateri ocenjevalci razmer celo zatrjujejo, da aktualna vlada Mira Cerarja ni sposobna opraviti nobene reforme, njen cilj naj bi bil zgolj ta, da ostane na oblasti.

Nastajajo različne teorije in mnenja o tem, po kateri poti bo oz. naj bi krenila Slovenija v svojo prihodnost. Ali smo Slovenci za samostojnost in utrjevanje sedanje ureditve ali pa bomo morali pristati na njen razkroj in uvedbo nove ureditve, najbrž nekakšnega novodobnega socializma. Brigadni general Tone Krkovič je v javnem pismu, poslanem državnemu poglavarju Borutu Pahorju, vsem slovenskim politikom, predstavnikom civilne družbe, medijem in vsem državljanom, vse pozval "naj nemudoma pričnejo z demokratičnimi pobudami in postopki za ukinitve 27. aprila kot državnega praznika in simbolnega dneva upora oz. upornišva slovenskega naroda. 26. aprila leta 1941 namreč ni bila ustanovljena Osvobodilna fronta, pač pa Protiimperialistična fronta, ki je na isto raven sovražnikov, kot sta bili, denimo, Nemčija in Italija, postavila tudi Anglijo in Francijo. Nobenega dvoma zato ni, da si dejansko in pregovorno upornišvo slovenskega naroda zasluži in potrebuje svoj simbolni dan, ko se spomnimo in poklonimo

Vsem dogodkom v zgodovini upornišva, ki si to zaslužijo. Simbolni dan pa ne more in ne sme biti dan, ko je bil neki sestanek s ponarejenimi zgodovin-

Msgr. Stanislav Zore

skimi dejstvi, ki so že dolgo znana. 26. aprila leta 1941 je bil sestanek Društva prijateljev Sovjetske zveze, ki je v tistem času predstavljalo zelo majhen del slovenskega naroda. In še enkrat, ta družina se ni uprla z orožjem okupatorju, ko je ta napadel našo domovino, ampak je to storila dva meseca kasneje, ko je okupator napadel Sovjetsko zvezo". Tone Krkovič je v omenjenem pismu, ki pa ga prevladni mediji niso objavili in tudi predsednik države Borut Pahor se nanj ni odzval, še zapisal: "V življenju me najbolj od vsega prepričajo rezultati. Zato nove simbolike ne bi iskal

v posameznih fazah osamosvojitvenega procesa, temveč v zaključkih, ki so krona vsenarnodnega upora in osvobajanja tuje ideologije in vojske. Na tej osnovi bi lahko bil ta simbolni dan 25. oktober, dan v letu 1991, ko je morala poražena agresorska vojska, ki je bila spočeta v krvi revolucije, za vedno zapustiti Slovenijo. Po tisoč in več letih tujih vojsk, gospodstev in ideologij smo bili prav omenjenega dne, to je 25. oktobra leta 1991, prvič zares svobodni. To za slovensko državo zdravo upornišvo moramo praznovati!"

Ideološko in politično opredeljeni mediji so zamolčali tudi prof. Justina Stanovnika, ideologa in enega najpomembnejših voditeljev društva Nova slovenska zaveza. On se zavzema "za skupni svet prebujenosti, za očistično dvajseto stoletje, pa za veliko čistih slovenskih stoletij". Slovenci smo narod dveh spominov. Ali različnost teh spominov še dovoljuje skupno državo ali pa je njuna različnost tako velika, da skupno državo izključuje. To je torej vprašanje. Vendar se je po mnenju prof. Justina Stanovnika treba vprašati, "ali je interes za skupno državo sploh tolikšen, da bi s skupnim izhodiščem obeh spominov in njunim dogovorom, našo državo še naprej imeli". Mediji so bili povsem odprti pri poročanju o nastopu ljubljanskega župana Zorana Jankovića ob praznovanju 1. maja na ljubljanskem Rožniku. Menil je, "da je čas, da iščemo novo družbeno ureditev. Ureditev, kjer bomo spoštovali sočloveka, vsako živo bitje, kjer bomo imeli dober odnos do narave, kjer bomo tovariš eden drugemu, in dobri sosedje. Upoštevajmo, da je propadel komunizem, propadel je samoupravni socializem in tudi kapitalizmu ne kaže dobro".

Čedalje odločnejša, vendar stvarna, postajata vloga in glas katoliške Cerkve. Ljubljanski nadškof metropolit Stanislav Zore je slovenskim katoliškim izobražencem obrazložil svoje prepričanje, "da se je treba z oblastjo pogovarjati, ne pa se ji udinjati". Medtem pa slovenski katoliški tednik Družina proslavlja 65-letno izhajanje z izvajanjem "Nedelje Družine". Uredniki in časniki Družine so v pismu javnosti zapisali, "da prava krščanska družina ne more in tudi ne sme biti brez verskega tiska, tudi zaradi tega, ker le-ta prinaša vsebine, ki jih ne boste mogli prebrati nikjer drugje". Odgovorni urednik Družine Franci Petrič je o poslanstvu tega tednika napisal komentar, v katerem tudi ugotavlja, "da Družina prinaša upanje, sočustvuje in tolaži, vedri nebo in preganja temne oblake". Pisatelj in akademik Alojz Rebula pa je v polemiki z nekim dopisom anonimnega pisca poudaril, "da je Družina list, ki ga berejo Slovenci po vsem svetu bolj kot pa uradni dnevnik Delo, ki pa tudi ne izhaja v dosti večji nakladi kot Družina". V komentariju, ki jih vsak teden objavlja v Družini, je še sporočil, "da je Družina edini slovenski list, ki mu gre za celotno panoramo slovenstva, vključno zamejskega in zdomskega", Posredujemo še informacijo, ki jo je mogoče razumeti kot opozorilo in poziv k ukrepanju. Zadnji popis Inštituta za javno zdravje je pokazal, da je v Sloveniji okoli 105 tisoč sladkornih bolnikov, število pa se hitro povečuje. Veliko ljudi namreč leta in leta trpi z znaki omenjene bolezni oz. diabetesa, vendar zdravnik, ki bi bolezen ugotovil, ne obiščejo. V inštitutu za javno zdravje predvidevajo, da bo v Sloveniji do leta 2030 zaradi sladkorne bolezni trpelo že 8.9 odstotka vseh prebivalcev. Sladkorna bolezen torej ni več samo bolezen posameznikov, ampak postaja velik finančni in zdravstveni problem za vso državo.

Marijan Drobež

Kjer so nekoč pretovarjali Rimljani

Novo logistično središče v Ajdovščini

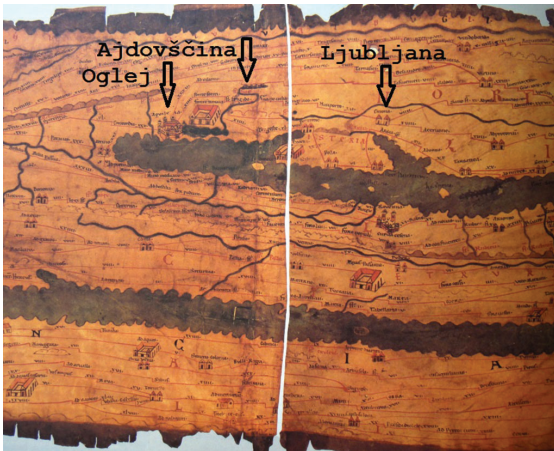
Štiri leta je trajalo, da so v Ajdovščini dobili vsa dovoljenja za gradnjo novega logističnega središča, ki so ga nato zgradili v šestih mesecih. Sliši se neverjetno, a občinska in

zbirnih pošiljkah in skladiščenju carinskega in necarinskega blaga. Imamo tudi vedno več naročil kontejnerjev, v glavnem za tuje partnerje, ki prihajajo v Luko Koper. Mi namreč poskrbimo za carinjenje, skla-

državna birokracija sta vrsto let postavljali ovire za stavbo, kjer bo v industrijski coni delalo v tem trenutku 60, kmalu pa še več zaposlenih. Po petih letih so aprila končno slovensko prerezali trak in odprli skladiščno-prometno središče Codognotto. Gre za samostojno podružnico italijanskega matičnega podjetja, ki je dobilo partnerja v dolgoletnem uspešnem podjetniku Antonu Kobalu. Iz njegovega podjetja Siltoni je lani nastalo podjetje Codognotto, v katerem ima istoimenska italijanska multinacionalka tričetrtski delež. Direktor in solastnik podjetja Anton Kopal je zadovoljen, da so slednjič odprli stavbo, ki ima tloris, velik 1600 kvadratnih metrov, pet nakladalnih ramp in 700 kvadratnih metrov pisarn. "Dejavnost bomo širili. Naši glavni partnerji so v Italiji in predvsem v Franciji. Delamo veliko na

diščenje in dostavo blaga do končnih uporabnikov", je povedal Kopal. Na vprašanje, ali je formula uspeha v najnižji ceni, pa odgovori: "Nismo vedno najcenejši, saj dela-

mo predvsem na kakovosti". Nova stavba, v katero so z razpisi že povabili nove sodelavce, stoji tik poleg znanega ajdovskega mednarod-

nega podjetja Bia Separations blizu priključka na avtocesto. Kraj se imenuje Mirce, kjer je tudi arheološko najdišče iz rimskih časov. Tudi pred 1850 leti je ob rimski cesti, ki je povezovala Apeninski polotok s Podonavjem, na Mircah stala antična poštna in tovarna postojanka. Imenovala se je Mansio Fluvio Frigido. Na znanem zemljevidu rimskega imperija iz 12. stoletja je označena tudi rimska tovarna postojanka v današnji Ajdovščini (na fotografiji je označena na poti med današnjim Oglejem in Ljubljano). Počasi se je iz te postaje razvila Ajdovščina oziroma rimsko obzidno mesto Kastrum, ki se je v svetovno zgodovino zapisala zaradi bitke pri Mrzli reki, ko je krščanski cesar Teodozij zmagal s pomočjo čudeža – vipavske burje. V latinščini se je utrdba imenovala Castrum ad Frigidum Fluvium.

Pot med Italijo in Panonijo je ostala ista tudi po propadu Rima, čeprav je središče doline postal Križ, kot ljudje imenujejo nekdanji Sveti danes pa Vipavski Križ. Prometno središče pa se je na Mircah ponovno razmahnilo pred dobrimi stotimi leti, ko so vipavski gospodarstveniki in politiki slednjič izposlovali in delno financirali izgradnjo Vipavske železnice. Železniška postaja na Mircah, ki danes sameva, je postala vipavsko okno v svet. Podobno okno v svet je stoletje kasneje postala avtocesta, ki je tako kot rimska in srednjeveška cesta povezala Ljubljano in Gorico. Ob priključku nanjo danes stoji nov transportno-logistični center. Kot da bi se zgodovina ponovila, le da danes namesto kočij natovarjajo tovarnjake.

Tino Mamič

KD Stanko Vuk Miren-Orehovlje

Za zaključek sezone koncert

Letošnji niz pomladno-poletnih kulturnih dogodkov smo v Kulturnem društvu Stanko Vuk Miren-Orehovlje pričeli z združenim koncertom dveh pevskih sestavov. V dvorani

Gnidovčevega doma na Mirenem Gradu se nam je najprej predstavil Moški pevski zbor Srečko Kumar iz Kojškega v Brdih. Njihov repertoar je segal od slovenskih ljudskih pesmi do skladb iz pravoslavne literature, kar se sklada z željo pevcev po izvajanju novejših in zahtevnejših zborovske literature. Zbor je nastal leta 1977, od takrat se intenzivno udeležuje kulturnega življenja v Brdih in okolici. Redno nastopa na reviji briških zborov v Medani in na drugih pevskih revijah ožje Goriške ter širše Primorske regije. Sodelovali so tudi kot demonstra-

Goriški komorni zbor

pertoar je prav tako vseboval ljudske motive in avtorske skladbe. Izvedli so tudi dve priredbi skladb, ki jih je napisal njihov zborovodja Walter Lo Nigro. S tem želi zbor pokazati odprtost do novih, svežih glasbenih projektov, saj se je sam oblikoval pred tremi leti pod vodstvom zborovodkinje Mateje Černic in združuje pevce iz Nove Gorice ter okolice. Razpon njihovih skladb sega od renesančnih motetov do sodobne zborovske glasbe, tako sakralne kot posvetne. Poleg tradicionalnega petja a cappella, so v lanske sezoni nastopili skupaj z instrumentalno zasedbo pri izvajanju Schubertove maše v G-duru za zbor, orkester in soliste. Oba zbora sta nam pokazala veliko mero pevske zagnanosti in želje po muziciranju. Pevci so s svojim nastopom

MoPZ Srečko Kumar iz Kojškega

torski zbor na zborovodskem tečaju v Novi Gorici. Poleg nekaterih novih članov se v letošnji sezoni predstavljajo z novim zborovodjem Bogdanom Kraljem. V nadaljevanju večera so nam svoje delo v letošnji pevski sezoni predstavile pevke in pevci Goriškega komornega zbora. Re-

izrazili nujnost po ohranjanju ljudskih in klasičnih, slovenskih ter tujih zborovskih skladb in zanimanje za zahtevnejšo ter novejšo literaturo. Poslušalci, organizatorji in nastopajoči smo z uspehom koncerta zadovoljni. Želimo si, da bi se v prihodnosti naše srečanje še ponovilo.

Andrej Brešan

Srečanje s prof. Aldom Fabrisom v TKS 360

Etika komuniciranja v današnjem času

Etika in komunikacija sta pojma, ki se na načelni ravni zelo pogosto postavljata drug drugemu ob bok, čeprav sta si v realnem življenju večkrat močno narazen. Etika komunikacije postaja, posebno v današnjem svetu, v katerem nas količina informacij preplavlja, nujni pogoj za sožitje. Etika komunikacije je s tega vidika dober način sporazumevanja in

pogovor s filozofom Aldom Fabrisom vodil v obliki intervjuja. Iztočnica za razmišljanje je bil pomen filozofije v današnji kulturi hipnega in takojšnjega. Filozof jo je opredelil za kulturo instantnega in jo postavil v nasprotje s smislom filozofije. Danes ljudje živijo v času, ko "nimajo časa". Dan si polnijo s številnimi obveznostmi, ki "napolnijo" delovni in prosti urnik.

pojasnil Fabris. Povsem drugačen tip komunikacije pa je tisti, ki predvideva dialog in ni usmerjen k prepričevanju. Tukaj je v ospredju stik s sočlovekom in medsebojno bogatenje z novimi spoznanji. To je po predavateljevem mnenju dobra komunikacija, za katero nosimo vsi odgovornost. Med pomembnejšimi vprašanji etike in komuniciranja je danes

tudi pojav globalne komunikacije, ki se je v prvi vrsti razširil z internetom, v zadnjih letih pa je preplaval ves svet s socialnimi omrežji. Profesor Fabris nam je odgovoril na vprašanje, kakšne so nevarnosti, ki izhajajo iz tega sveta. Po njegovem mnenju se pri tem vprašanju postavlja problem prekomerne količine informacij. Če je bilo nekoč težko priti do informacij, predvsem glede oddaljenega dogajanja, je danes težava v "prelahkem" dostopu do njih. Predvsem pa je tukaj

problem pomanjkanja filtrov, ki bi lahko kazali objektivnejšo podobo o pomembnosti posameznih informacij. Drugo vprašanje je koristnost globalnega komuniciranja in širjenja sporočil, kakršna jih na primer prinaša Isis prav s pomočjo socialnih omrežij. Na to vprašanje je profesor Fabris odgovoril, da bi morali množični mediji prepoznati komunikacijo dobrega, ki je povezano tudi z etiko, in ga ločiti od komunikacije slabega. Ko gre za Isis, nam je še pojasnil, ni več samo vprašanje "komuniciranja slabega", temveč predvsem vprašanje žaljivih in destruktivnih sporočil. Takemu tipu sporočilnosti mediji in drugi javni akterji ne bi smeli dopustiti "prostora pod soncem". Nazadnje je pogovor nanesel še na vprašanje omejevanja socialnih omrežij. Profesor Fabris je na to temo dejal, da nihče nima pravice postavljati omejitev svobode govora. Spet pa je potrebno vzeti v poštev dejstvo, da živimo danes v obdobju, ko je informacija enostavno preveč. Zato, je še sklenil Fabris, bi bilo dovolj, da bi vsak posameznik razumel, kdaj je primeren čas, da "se izklopi" in ugasne računalnik.

kl

Foto damj@n

kakovostnega dialoga. O tem je prepričan filozof Adriano Fabris, ki je prejšnji teden v Tržaškem knjižnem središču predstavil slovenski prevod svoje knjige s tem preprostim, a zagonetnim naslovom "Etika komunikacije". Tržaška predstavitev prevoda Fabrisovega dela v sredo, 4. maja, je bila nekatrška "predpremiere" pred ljubljansko predstavitev v četrtek, 5. maja. Slovenski prevod dela "Etika komunikacije", za katerega je poskrbel Tržačan Jurij Verč, je izdala založba Družina. Uvodna beseda je pripadla Deanu Komelu. Med pobudniki tržaškega srečanja s Fabrisom je bil ob Tržaškem knjižnem središču tudi študijski center Jacques Maritain. Njegov direktor Luca Grion je uvedel pogovor s Fabrisom, ki ga je vodil Jernej Šček, s krajšim razmišljanjem o etiki in njenem razvoju skozi zgodovino človeške misli. Grion je etično komuniciranje opredelil kot dobro komuniciranje oziroma kot iskanje dobrega v komuniciranju. Njegova izhodiščna točka je bil Aristotel, skozi komuniciranje dobrega pa po njegovem mnenju se lahko razvijata družba in demokracija. Besedo je nato prevzel Jernej Šček, ki je

Današnji človek po Fabrisovih besedah "sovraži" prosti čas, zato si do zadnje minute natrpa tudi urnik na počitnicah. Filozofija pa je pravo nasprotje tega instantnega načina življenja, je pojasnil Fabris. Filozofija si jemlje čas, da si postavlja bistvena vprašanja: "kdo sem?", "kaj počenjam?" in podobne vprašalnice so nujne za razvoj misli. Zato se filozofija tudi oddaljuje od realnega življenja in nima rada natrpanih urnikov in blaznih ritmov. Tak nastavek filozofije pa je po Fabrisovem mnenju tudi ključnega pomena pri razumevanju komunikacije. Človek lahko komunicira, ker razmišlja, je pojasnil gost tržaškega večera. Fabris se je etičnega komuniciranja, glavne teme, ki jo obravnava v knjigi, lotil z dveh različnih zornih kotov. Prvi tip, ki je enosmernega značaja, želi sogovornika prepričati. Kot primer take komunikacije je Fabris ponudil politiko ali oglaševanje. Pri tem je namreč jasno, da kdor prinaša sporočilo oziroma informacijo, želi sogovornika prepričati v svoj prav in mi je dialog pri tem drugotnega pomena. Gre za agresivno komunikacijo, ki nima dvosmernega toka, je še

NA BOŽJO POT PO EVROPI SEM IN TJA (15)

Mariza Perat

Pozneje je g. de Bruillard postal profesor v semenišču sv. Sulpicija v Parizu, leta 1826 pa je bil imenovan za škofa v Grenoblu.

Msgr. de Bruillarda sta odlikovali velika gorečnost in skrb za izročene mu vernike. Kot škof je temeljito proučil lasaletske dogodke. Bil je iskren častilec lasaletske Gospe in zelo navezan na njeno svetišče. Želel je, da bi po smrti njegovo srce bilo shranjeno v lasaletskem svetišču, kar se je leta 1861 tudi zgodilo.

Že leta 1852 je msgr. de Bruillard v La Salette ustanovil skupnost "Misijonarjev naše ljube Gospe lasaletske ali salentinčev". Ti misijonarji si predvsem prizadevajo za ljubezen ljudi do Božje Matere in za njihovo spravo z Bogom. Istega leta so začeli tudi z gradnjo samostana in cerkve. Ta je bila dograjena leta 1864, prispevki za njeno gradnjo pa so prihajali s celega sveta. Leta 1879 je cerkev bila povišana v baziliko. Takrat je tudi bila kronana Marijina milostna podoba.

Naj tu dodam, da je za prikazovanje v La Salette kmalu izvedel tudi Janez Vianney (1786-1859), župnik v Ars. Vianney, danes prištet k svetnikom, ja bil nad dogodkom navdušen, pozneje pa so se ga polastili dvomi, ki so trajali več let. Tih se je rešil šele, ko je na naravnost čudežen način spoznal, da je prikazovanje v La Salette resnično. Kaj pa vidca?

Po prikazovanju je Melanija nekaj let preživela pri sestrah Božje Previdnosti v Corpsu, kjer je hodila v šolo. V šolo je hodil tudi Maksimin. Oba pa sta z učenjem imela težave, ker sta si snov težko zapomnila in sta zato šele 7. maja 1848 bila pripuščena k prve mu sv. obhajilu.

Po nekajletnem bivanju pri sestrah je Melanija zaprosila za vstop v njihovo kongregacijo. Poslali so jo v Corenc blizu Grenobla, kjer se je pripravljala na vstop v samostan. Leta 1851 je tu prejela

redovno obleko in si privzela ime Marija od Križa. Bila je pobožna, ponižna in ubogljiva in zgled vsem svojim sosestram.

Leta 1854 je na povabilo msgr. Newshama, škofa

Romarska cerkev v La Salette

v Darlingtonu, z dovoljenjem grenobelskega škofa, odšla v Anglijo. Upala je, da bo tako bolj varna pred ljudmi, ki so jo kar naprej oblegali in spraševali o videnju. V Darlingtonu je Melanija

bila na stanovanju pri tamkajšnjih karmeličankah, pozneje pa je vstopila v njihovo kongregacijo. Vendar se tu zaradi podnebja in tudi zaradi neznanja angleškega jezika ni znašla in se je zato vrnila v Francijo. Pozneje je odšla v Italijo. Umrla je 15. decembra 1904 v kraju Altamura pri mestu Bari. Pokopana je v cerkvi Brezmadežne v otroški sirotišnici sv. Antona.

Tudi Maksimin je imel zelo razgibano življenje. Nekaj časa je bil v semenišču, a je imel težave s študijem in je zato izstopil. Pozneje je bil uradnik, leta 1865 pa je odšel v Rim in tu nekaj časa bil v službi papeške vojske. Vrnil se je nato v Francijo, kjer je leta 1870 bil vpoklican v francosko-prusko vojno. Umrli je leta 1875 v veliki revščini v domačem kraju. Tu je tudi pokopan, njegovo srce pa hranijo v romarskem svetišču v La Salette ob oltarju Srca Jezusovega, kot je sam želel.

/ dalje

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (107)

HITRE VREMENSKE SPREMEMBE IN IMUNSKI SISTEM

V črevesni sluznici najdemo sisteme za nadzor, kot so sevi probiotikov in limfociti, imunoglobulin A (IgA), Peyerjeve ploščice in celice M. V tej sluznici se nahaja sedež naše imunosti, zato jo je vredno negovati in pravilno krepiti. Črevesna sluznica, ki je zelo tanka, saj meri 0,25 mm, deluje kot pregrada med odpadnimi produkti zaužite hrane, med katerimi lahko najdemo tudi patogene bakterije (v blatu), in notranjostjo našega telesa (kri). Ta pregrada mora biti zelo učinkovita pri absorpciji in zelo varna v obrambi predstrupi, zato je zelo pomembno, da je zdrava. Ti obrambni sistemi so zelo pomembni, saj morajo delovati 100%, da v naše telo prepustijo prave snovi in ne toksinov.

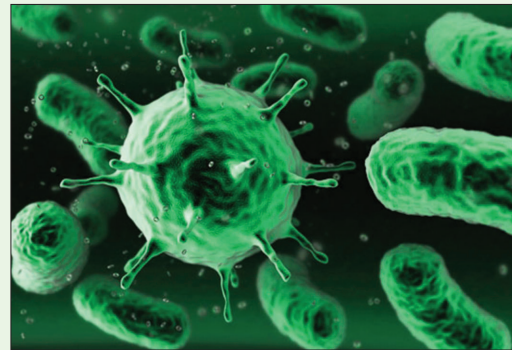
Zelo pogosto se zaradi napačne prehrane, termičnih nihanj, stila življenja ali stresa zgodi, da ta pregrada ne deluje dobro in dopušča, da skozi preide veliko številno molekul, tudi tiste škodljive, kar pa lahko privede do izbruha številnih bolezni. Ena najpogostejših je sindrom razdražljivega črevesja. Črevesna stena je zgrajena iz več plasti: sluznice, podsluznice, mišične plasti in seroze, sluznica pa je sestavljena iz epitela, ene plasti celic, ki ležijo na plasti sluzi. Poleg tega ima številne resice, ki v višino merijo od 0,1 do 0,8 mm. Ta resasta razporeditev znatno poveča funkcionalno (absorpcijsko) površino tankega črevesa, ki presega 100 kvadratnih metrov, z upoštevanjem robov pa doseže celo 500 kvadratnih metrov.

Črevesne resice imajo sposobnost premikanja in na ta način povečujejo površino črevesja za približno 8-krat v primerjavi z gladko površino. Površina resice je prekrita s črevesnimi žlezami, celicami sluznice in celicami M. Tanko črevo ima prebavno in absorpcijsko funkcijo in prav v njem ima svoj sedež tudi imunski sistem – v tej tanki pregradi bakterij, ki v primeru dobrega delovanja in normalne absorpcije normalno izvajajo apsorbcijo brez nastanka raznih vnetij ali vdora patogenih bakterij v kri. Ta mehanizem mora delovati brezhibno, saj samo na ta način zagotovimo telesu ustrezen imunski odziv.

Celice M so visoko specializirane celice, naloga katerih je, da ohranjajo imunsko toleranco, torej imajo nalogo, da pridobivajo antigene iz okolja in jih izročajo limfocitom. So najpomembnejše, saj igrajo pomembno vlogo v imunskem sistemu, vendar so nepoznane, saj jih je

težko preučevati; nahajajo se namreč v sluznici črevesja. Edina možnost preučevanja je z odvzgom vzorca tkiva živih osebkov, kar pa je zelo zapleteno. Enostavneje povedano, naloga teh celic je, da prepoznajo obolenje celice od zdravih. In prav v tem je čar, saj probiotiki spodbujajo imunski sistem, da je vedno močnejši. Da povzamemo: temperaturna sprememba vpliva na žleze, delovanje žlez je povezano z imunskim sistemom, več kot polovica celic imunskega sistema se nahaja v črevesju! Iščimo zdravje!

/ konec
www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 00000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC. Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu. Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 10. maja, ob 14. uri

Revni ljudje so taki

Ko ni več nobene poti

Vreme zunaj je tako, da ne moreš verjeti svojim očem: dežuje, piha kot za stavo, toča pada in še sneži. Že itak takega vremena ne maram, še najbolj pa boli, ko je svet že začutil slutnjo pomladi in sonca. Nekako tako kot življenje, ko se nenadoma izteče. Še najbolj boli, ko je še v razcvetu in naj bi bilo pobarvano z upanjem.

Bivša sosedka me je včeraj poklicala. Tako žalostno me je nagovorila, da mi je vzelo besedo. Ravno ona, ki je vedno vesela, ki ji upanje je zmanjka čisto zadnje. Povedala mi je, da je na žalosten način odšla mlajša sovaščanka, dekle skoraj, stara 36 let. Mama osnovnošolke, ki sem jo bežno tudi poznala.

Da se pri šestinidesetih letih odločiš, da je vsega preveč in da ni poti nazaj, morajo biti težave res hude. Tako hude, kot takrat, ko nimaš več nikogar, ali skoraj nikogar, da bi se naslonil na njegovo ramo, ko ni službe, niti drv za gretje. Ko ni več moči za vsakdanje poti, za smeh in za jok in skuša država pomagati samo še z zdravili. Tedaj te stisne, da rečeš nočem naprej. Jaz tega ne razumem, morda, ker sem bila v življenju kljub vsemu tako srečna, da mi tega ni bilo treba doživljati. Morda ker imam značaj, ki ga moj mož v obupu primerja "katerpillerju"....

Za mlado mamo so bili tile mrzli in mračni pomladni dnevi pretežki. Enostavno pretežki. Otrok, ločitev, nasilje, revščina, samota, brezup, toliko je besed, ki ne morejo napolniti vse njene praznine in naše odsotnosti. Toliko je sedaj vprašanj, ko je bil še čas, jih je bilo verjetno premalo. Sama sem jo komaj poznala, pa čeprav sem dobro poznala njeno življenjsko zgodbo. Pred leti je z mamo prišla do mene, da bi ji prevedla neke papirje. Glede ločitev, glede otroka, za katerega sta se pravdala z bivšim možem. Zgodba polna žalosti, nasilja, ne razumevanja. In dekle, ki je bilo tako plaho, tako krhko, tako sključeno pod težo tega življenja, ki ji je naložilo vsega preveč. Preveč slabega predvsem. In deklico, ki jo je ljubila nadvse, a ji je mogla dati le malo. Še sedaj se spominjam, kako sta prišli. Bila je pozna jesen, zato smo se stisnili k "špargertu". Ona je bila sključena, gledala je v tla, bala se je, da bi ne motila. Otroka nista imeli s seboj, ker je bil v vrtcu. Mama je bila bolj sproščena, govorila je predvsem ona, razlagala dolgo zgodbo ne-

srečnega razmerja. Pravda za otroka, sum nasilja, oče, ki pije in prihaja ponoči k nam v vas iz Tržiča in razgraja. Rada sem jim poma-

sem mogla, in nato pozabila. Prišli sta spet za praznike, pred Božičem. S steklenico penine in "panettonom". Stisnilo me je pri srcu, kajti vedela sem, da živita od socialne pomoči in imata komaj za hrano. Pa sem vseeno vzela, ker sem zaslužila, koliko jima pomeni ta dar, ki mi ga dajeta. In koliko si želita, da ga vzamem, da je zame.

gala, kolikor mi je bilo mogoče. Zakaj bi jima ne, par minut sem izgubila, nič več. Potem sta dolgo pripovedovali. Občutek sem imela, da potrebujeta predvsem človeka, bližino, dlan in objem. Dala sem jima, kar

Iz hvaležnosti za besede, pa tudi za tišino.

Revni ljudje so taki. Znaajo biti hvaležni. In znaajo biti radodarni. Revez ti da, kar ima, in deli malenkosti z drugimi. In morda ravno zato taki ljudje nikoli ne bodo

bogati. Vsaj z materialnimi dobrinami ne, če že pojmuje boga-stvo kot denar v žepu in na bančnem računu.

Tistih prazničnih darov se sedaj spominjam vsako leto in vsakič mi je toplo pri srcu, ko v mislih vidim sključeni ženici, kako trkata na vrata. Plaho, s paketom v rokah. Nekaj svetlega, toplega je v tem spominu. Veliko je namreč ljudi, ki sem jih imela rada, ki sem jim po svojih močeh pri-skočila na pomoč. Za marsikoga sem naredila veliko več kot za ti ubogi, preprosti sovaščanki. A večina je pozabila, malokdo se je oglasil, malokdo se me je sploh spomnil za praznike. Kaj šele, da bi si izmenjali darove. Zato so taki trenutki dragoceni in zato na take ljudi ne pozabiš. Predvsem, ker je takih ljudi malo, zelo malo. In so to povečini revni ljudje. Hvaležnost živi, ostane. Hvaležnost je velika dragocenost, ki nam postaja tuja. Onidve sta vedeli zanjo, za njen pomen. Čeprav se je šlo le za bežno srečanje, za neke papirje, ki sem jih na hitro prevedla. Čeprav se

ponavadi nismo srečevali in smo imeli vsak svoja pota. Moja veliko lepša, brezkrbnejša od njunih. Revni ljudje so taki, radi dajo, pa čeprav sami nimajo. In ne pozabijo na prijazne besede, ker je to največ, kar imajo.

Ravno te dni zalivam nežne rastline, cvetje, ki sem ga dobila v daru, neke na drugem koncu naše dežele. Spet preprosti ljudje. Spet čustva, kjer denar ne igra vloge. Sploh se ne spominjam, kdaj sem jim povedala, katere rože imam najraje. In katere bi si želela imeti na vrtu. Pred tednom so mi prinesli sadike, sami so jih naredili, dobila sem vse, kar sem kadarkoli bežno omenila: španski bezeg, črni slez, sončnice in drugo. Niso bile sadike iz veleblagovnice. V tistih lončkih so bile misli, delo, zalivanje, želja, da bi vzklile, upanje, da jih bom vesela. In dnevi, ko so zazelenele na toplem, meni v veselje. Lepe, zdrave sadike, kot jih v drevesnici ne najdeš. Ko jih sedaj zalivam, čutim ljubezen, s katero so jih vzgojili, samo zame. Zato, ker so vedeli, da jih imam rada in si jih želim. Ker smo sovaščani. Pa čeprav se ne videvamo vsak dan in se moramo drug k drugemu zapeljati z avtom. To znaajo ljudje, ki ne nakupujejo v veleblagovnicah. Tudi zato, ker si ne morejo privoščiti tega. Ljudje, ki znaajo še ceniti domače darilo. In znaajo prisluhniti željam, ki jih nosiš v srcu. Taka darila prinašajo toplino in ljubezen. Veselje, da nisi sam, da lahko še zaupaš sočloveku. Mimo denarja, mimo razkošja. Smisel in tolažbo v svetu, ki ga vse težje razumemo. Tiste sadike so mi sedaj velika dragocenost in jih vsak večer skrbno zalivam in negujem. Z isto ljubeznijo, kot neguješ samo dar z veliko začetnico. Ko bodo zacvetele, bodo imele barve upanja in sonca.

Suzi Pertot

Odbojka

Jernej Terpin je slovenski prvak

Goriški odbojkar Jernej Terpin je prejšnji teden, po uspehu - v zmagah s 3 proti 0 - proti kamniškemu Calcitu v nelahkem finalu slovenskega prvenstva, postal državni prvak v dresu ljubljanskega ACH Volleya. 20-letni Števerjanec ima

za sabo prvo sezono poklicnega igranja odbojke, obračun po dolgem letu pa je nadvse pozitiven. Jernej je veliko povedal v intervjujih Albertu Vončini za Primorski dnevnik in Andreju Černicu za slovensko deželno televizijo RAI, nad izkušnjo je navdušen, pred njim pa so tudi težke odločitve.

Toda pojdimo po vrsti oziroma stopimo korak nazaj. Pred leti ga je kot mladince, ki se je izkazal na vsedravnih ravni v dresu matične Olympie, opazil ugledni klub iz Modene, ki ga je snubil, a je Terpin raje dokončal višješolski študij doma, v Gorici. Lani je nazadnje odigral sijajno sezono z goriško združeno ekipo v B2 ligi, poleti pa je sprejel izziv vodilnega slovenskega kluba. Dvanajsti zaporedni državni naslov, ki so ga osvojili 3. ma-

ja, ni seveda nobeno presenečenje. Zato pa se je zamejski odbojkar letos lahko, poleg v državnem prvenstvu, uspešno preizkusil tudi v Ligi prvakov in v Srednjeevropski ligi, v kateri so bili Ljubljancani celo prvi. Igral je v bistvu vseskozi kar precej (četudi je bil rezerva za napadalce), nabral prepotrebne kilometrine in izkušenj, v končnici prvenstva je vsem pokazal tudi očiten napredek. V tretji finalni tekmi, po kateri je ACH proslavljal naslov, je v hali Tivoli dosegel kar 18 točk, to pa pred očmi slovenskega selektorja, legende svetovne odbojke Andree Gianija. Slednji je v javnosti povedal, da ima Jernej možnosti, da se dokoplje do članske izbrane vrste, saj ima fizične in tehnične sposobnosti, pa tudi potreben temperament. Seveda pa mora še ogromno delati in se privaditi na igranje na vrhunski ravni, navsezadnje je še zelo mlad. Tu pa se začne poglavje o reprezentanci ali reprezentancah. Terpin ima dvojno državljanstvo, doslej pa ni igral še v nobeni državni selekciji, tako da se mora - če bi se ponudila priložnost - opredeliti za eno. Igranje za Slovenijo, na primer tudi z U23, bi pomenilo, da postane odtlej za italijansko prvenstvo tujec in za le-te je število mest kot znano omejeno. Če bi se odločil za dres azzurro (kot sta na primer storila Matej Černic in Loris Maniā), pa bi naenkrat postal tujec v Sloveniji, kar bi vsaj zvenelo zelo čudno. Ob tem mu bo konec meseca potekla pogodba z državnimi prvaki, tako da je pred njim čas treznega razmišljanja in vse prej kot lahkih odločitev za prihodnost.

Kakorkoli že, če bo Jernej Terpin nadaljeval po tej poti, bo v vsakem primeru našel mesto v raznih opcijah, že zdaj mu ponudb ne manjka. Zaveda pa se hkrati tudi pomena študija, ki ga ne misli opustiti.

HC

TRST Cel maj v rozariju v svetoivanskem parku Vrtnice, kultura in vino

Od prejšnjega petka in vse petke v maju bo na sporedu v parku pri Svetem Ivanu (v kompleksu nekdanje umobolnice) že uveljavljena prireditve, posvečena vrtnicam, ki v tem času prelepo in živobarvno cvetejo po lepo urejenih gredicah v bližini gledališča omenjene strukture. Šesto izdajo prijetne in priljubljene pobude, ki jo prireja socialna zadruga Agricola Monte San Pantalone skupaj s tržaško univerzo, so odprli celodnevni dogodki v znamenju večkulturnosti, kjer sta izstopali tudi slovenska prisotnost in glasba. Arhitekt Vladimir Vremec, ki je priznan načrtovalec vrtov, je ena izmed duš vsega dogajanja in ima velike, ne zgolj strokovne zasluge, da se je v teh letih tako lepo uveljavil rozarij v svetoivanskem parku, celo na evropski ravni, saj je bil lani v Parizu sprejet v ožji izbor evropske zveze tovrstnih nasadov. Zato je tudi vodil jutranji in popoldanski sprehod med vrtnicami in orisal lepoto in bogastvo rozarija, ki si ga je res vredno ogledati v teh lepih sončnih spomladanskih dneh. Kar mi je znano, je ta nasad vrtnic še

arhitekt Vremec po parku, in stavbe, ki jih je v zadnjih letih lepo obnovila Tržaška pokrajina. Vsak petek si bodo sledili podobni vođeni sprehodi, jutri, 13. maja, bo na vrsti ornitološki z naturalistom Matteom Giralidjem, v petek, 20. maja, zgodovinski s psihiatrom Mariom Novelom in zadnji petek, 27. maja, zgodovinsko-urbanistični z Diano Barillari. Prav slednja, ki je nadomestila Marka Pozzetta na stolici za zgodovino arhitekture na tržaški fakulteti za inženirstvo, bo predstavila vzorno urejene stavbe, ki se navdihujejo po visokih standardih avstrijske findesieclovske arhitekture (model je bila slovita dunajska umobolnica Steinhof) in so bile dograjene z italijansko estetsko dovršenostjo.

Poleg raznih kulturnih točk (dopoldanska univerzitetna lekcija v rozariju, srečanja s kitajsko umetnico Qing Yue iz Makaa, popoldanska delavnica za najmlajše v znamenju Munarija in Rodarija v otroškem muzeju "mini mu"), bi seveda omenil še gostovanje tržaškega glasbenika Igorja Kureta (Corettija) in njegovega mladinskega simfoničnega orkestra Lovca iz Kopra, ki združuje učence glasbenih šol iz slovenske Istre. Kot znano, je prodorni tržaški glasbeni pedadog in violinist nosilec velikega izobraževalnega projekta European

premalopoznan in zato vabim vse Tržacane, ki ga še ne poznajo, da se opogumijo. Priča bodo pravi eksploziji barv in otenkov z najrazličnejšimi niansami, skupni čudež bohotnosti narave in ustvarjalnosti človeka. Občudovali bodo lahko še druge gredice, ki jih je uredil

Spirit of Youth Orchestra za povezavo in ovrednotenje mladih glasbenih talentov iz cele Evrope in se je o tem pogovarjal s psihologom Tizianom Agostinijem.

Jutrišnji program pa predvideva ob 11. uri lekcijo o državljskih pravicah v EU

profesorja prava EU na tržaški univerzi Stefana Amodea, ob 12. uri srečanje z arhitektinjo Fernando Cappello od pordenonskega vinarskega posestva Sequals, ob 18. uri pa dvojno srečanje s saksofonistom Marcom Castellijem in pianistom Paolom Vianellom, ki bosta izvajala The French Song Book, in pisateljico Evelyn Bloch-Dano, ki bo pred-

Arhitekt Vladimir Vremec (foto dpd)

stavila delo "Giardini di carta". Sicer podroben program vseh jutrišnjih dogodkov in tudi naslednjih petkov se lahko dobi na spletni strani www.parcodisangiovanni.it.

Ob koncu povejmo še, da bližnji gostinski obrat Il posto delle fragole pripravlja vsak petek za kosilo piknik na travniku in gurmansko večerjo z vini sodelujočih vinarjev. Prejšnji petek je to bil Denis Montanar iz Ville Vicentine, jutri bo kmetija Sancin iz Brega, naslednja petka še Škerk iz Saleža (20.5.) in Zidarich iz Praprota (27.5.). "Il posto delle fragole" upravlja omenjena zadruga, ki je ena od socialnih gospodarskih pobud, ki so nastale po Basaglievi reformi tržaške psihiatrične bolnišnice. V primeru slabega vremena se bodo dogodki odvijali v bližnji gledališki dvorani, ki je poime-novana po Ugu Guarinu, tržaškem vinjetistu in slikarju, ožjem sodelavcu Basaglie, ki je mnogo prispeval k vizualni afirmaciji njegove revolucije (propagandni plakati, napisi in slogani na stavbah, likovne delavnice, konj Marco...) in je pred kratkim preminil v Milanu.

Davorin Devetak

S 6. STRANI Premiera: Obuti Maček

“Vse je mogoče, če ...”

Mladega, po srcu dobre- ga, a malce bolj počasnega razmišljan- ja sposobnega mlinarjevega sina je upodobil Patrik Cingerli, ki se je gotovo takoj priljubil mlajšemu ženskemu delu raznolikega občinstva, ki je do zadnjega kotička napolnilo veliko dvorano KCLB; SSG, žal, lahko le sanja o tako polni dvorani v Gorici! Hudobnega grofa Brdavska, ki nesramno ugrabi kraljično pred nosom nemočnega kralja in kraljice, je odigral Simon Čavdek. V dvojni vlogi sodnika, ki bi kar malce po svoje rad razsojal,

da ni bilo zaradi tega nikakršnih težav, in ga kolikor se da jasno in razločno podajali in se pri tem trudili za pravilno izgovarjavo - v zakulisju je bila sicer zanesljiva opora šepetalke Katje Terčič. Po svojih močeh so skušali vdahniti likom pripadajoče značajske poteze. Opozoriti moramo na to, da so nekateri doživeli odrski krst, vsaj v taki zahtevni predstavi.

Ob pogledu na oder se gledalcu oči kar same zaustavijo na scen- ski zasnovi prizorišča. Scensko podobo Obutega mačka ustvarja šest premičnih panojev, ki s pre-

prostim stolicam dala vitez kraljevskih tronov. Naj povemo še, da je igralce maskirala Carlotta Nanut, ki si izkušnje pridobiva pri Dramski družini SKPD F. B. Sedej iz Števerjana. Frizer Aleksij Ferlez pa je naredil primerne pričeske tistim igralcem, ki niso nosili lasulj - izstopali so lepi, bujni lasje Kee Vogrič-obutega mačka.

Pri muzikalu je zelo pomembna glasba in ta inačica Rozmanovega *Obutega mačka* ne bi bila tako učinkovita brez dognane spevne glasbene spremljave, ki jo je zložil goriški glasbenik Patrick

KCLB, pa tudi ta- ki, za katere je svojo šivanko uporabila spret- na gospa Marija Ferfoglija Ferletič; ona je tudi pre- nost za take predstave, prepletene s petjem in glasbo. Pa kdaj drugič! Pri pevskem delu je bila izjemno dragocena mentorica Franka Žgavec - v zimskih dneh se je petje širilo včasih tudi do našega uredništva, saj so individualne vaje potekale tudi ob klavirju v prostorih gallerije Ars na goriškem Travniku.

P. Quaggiato in A. Rozman Roza

in dvornega paža se je dobro odrezal Lenart Vogrič, ki se je brez treme izkazal tudi na izviren poklonu. Tudi njegova vrstnica Iris Gulini je lepo prikazala dvorno damo in sodnikovo pomočnico, ki bi mačka kar spravila v lonec. V liku nabritega mačka je blestela Kea Vogrič, ki se je iz plazečega, zanemarijenega muca - za kuliso - bliskovito spremenila v privlačnega, slokega, gibčnega mačka v škornjih, ki zna preliščiti celo hudobnega čarovnika. Suvereno je vodila niti predstave in se živahno kretala po prizorišču. Sploh so vsi nastopajoči z rednimi vajami zelo dobro osvojili tekst v verzih, tako

mišljenimi zasuki ustvarjajo sliko sodne dvorane, razkošne sobane na kraljevem dvoru, pravljično zelenega, pisanega gozda in vhoda v Brdavškov grad. Pri likovnem izražanju se je s svojo domišljijo smiselno poigrala Karin Vižintin, tudi ona višješolka. Scensko pomoč so poleg omenjene Vižintinove nudili še Manuel Quaggiato, Vanja Vogrič in Desiree Schembri. Sceno sta izdelala Marjan Vogrič in Mario Klanjšček. Za kostumografijo je bila zadolžena Daniela Klanjšček. Ob sceni so paša za oči razkošni stilni kostumi, v glavnem iz fundusa SNG Opera in balet Ljubljana, nekaj v lasti

Quaggiato, uporabljajoč najrazličnejše ritme - od twista, rumbe, reggaeja do rapa in še česa -, v imenitni usklajenosti z Rozmanovimi songi (žal je besedilo zadnjega preglasil glasbeni posnetek) in s celotnim vzdušjem, predvsem pa upoštevajoč glasbene okuse mlajših izvajalcev in publike. Škoda, da tehnični zapleti, predvsem finančnega značaja, pa tudi preobremenitev mladih igralcev, ki so morali biti pozorni na tekst, premike, petje, pa še na koreografske korake, ki si jih je zamislila Sanja Vogrič - sama je tudi baletka -, niso dopustili, da bi bili songi zapeti v živo, kar je velika dodana vred-

Da je vse teklo kot namazano pri osvetlitvi in glasbenih delih, sta poskrbela Niko Klanjšček in Chiara Bergnach, katerima sta pomagali še Mojca Terčič in Marta Fajt. Res je ta muzikal velika “družinska” stvaritev, saj so se za njegovo uredništev potrudili člani nekaj zavzetih družin, ki so želele, da bi bilo vse čim bolj učinkovito. Pri začetku je obrodilo sadove, saj je pozorna publika navdušeno večkrat ploskala kar ob koncu prizorov, ki so se premišljeno vrstili ob zatemnitvi odra. Ob koncu pa ritmično ploskanje kar

ni hotelo ponehati. Nad predstavo je bil prijetno prese- nečen tudi ugledni gost, avtor Andrej Rozman Roza, ki je počastil iz- vajalce s svojo prisotnostjo na premieri. Cenil je energijo, duhovitost in veselje, ki so izžarevali iz uprizoritve. Zelo

mu je bila všeč likovna nadgradnja, glasba pa je bila “super”, je dejal. Sam je za praznovanje v Špas teatru v Mengšu l. 2004 v režiji Vita Tauferja izbral rock ritem, s poudarjenim zadnjim zlogom. Pri goriški različici ga je motilo le to, da se besedila songov včasih niso dobro slišala. Rad je prišel na ogled, ker ga je zanimalo videti, kako bo vse izzvenelo, in bil s predstavo zelo zadovoljen. Sam glasbenik Quaggiato pa nam je po končani predstavi zaupal, da se mu je ob branju teksta glasba kar sama porajala v mislih in jo je z lahkoto prelivaval na notno črtovje. Prav gotovo se bo “goriški” *Obuti maček* še pojavljal na naših odrih, saj se ob ponovitvah izbrusi še marsikaj in celota steče še bolj gladko.

Srečanja pod lipami

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek Anton Gregorčič vabita na Srečanje pod lipami **v četrtek, 12. maja, ob 20.30** na temo Iran-Izrael: privilegiran ali sovražni odnos? Spregovorila bo Nežka Figelj, goriška Slovenka, ki je opravila magistrski študij varnosti in diplomacije v Tel Avivu; sodeluje z revijami, ki se ukvarjajo z mednarodno politiko in Bližnjim Vzhodom. Predstavila bo svoje življenje v Izraelu, kjer je delala na veleposlaništvu Republike Slovenije, in jedrski program v Iranu s posledicami za varnost v Izraelu in novo stanje po umiku sankcij v Iranu. Večer bo povezoval Renato Podbersič.

Goričani v KZ Buchenwald - Mittelbau Dora

Ohraniti moramo živ spomin!

Skupina Goričanov se že tradicionalno vsako leto pokloni spominu na trpljenje in smrt internirancev v taborišče KZ Buchenwald v Weimarju in KZ Mittelbau Dora v Nordhausnu. Tudi tokrat je bil med nami 88 letni preživel taboriščnik Tomaž Vuk iz Mirna, ostali pa smo bili sorodniki umrlih in preživelih iz obeh zloglasnih taborišč

smrti. V lanski 17. številki Novega Glasu z dne 30.4.2015 smo obširneje pisali o spominski slovesnosti ob 70. obletnici osvoboditve osrednjih taborišč Buchenwald-Dora in njihovih številnih podružnic. Tokrat smo na poti v Nemčijo obiskali še taborišče Flossenbürg v bližini mesta Floss na Bavarskem blizu češke meje,

kjer so trpeli in umrli tudi številni Slovenci. Posebnost tega taborišča je, da so ga osnovali v letu 1938 kot delovno taborišče za nemške in avstrijske antifašiste, med njimi so bili tudi zavedni koroški Slovenci, za prisilno delo v bližnjem kamnolomu granita. Celotno sam Hitler si je ogledal delo v kamnolomu v spremstvu priljubljenega arhitekta Albert Speer-a, kasnejšega ministra za vojno industrijo in obsojenca na povojnem procesu v Nürnbergu. Hitler in Speer sta si osebno ogledovala kvaliteto marmorja za ambiciozne stavbe bodočega glavnega mesta tisočletnega tretjega Reicha Germanije (tedanjega Berlina). Veliko objektov v taborišču je zgrajenih iz granitnega kamna in zato stojijo še danes, za razliko od večine stavb v

mnogih drugih taboriščih, kjer je bila večina objektov lesenih. Na povratku domov smo obiskali češko mesto Terezín, ki je poznano po nacističnem taborišču Teresienstadt, ki je bilo osnovano v velikem kompleksu utrjenih vojaških zgradb iz leta 1780. Tu je tudi samica, kjer je bil zaprt in umrl Gavril Princip, ki je 28. Junija 1914 v Sarajevu ustrelil avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda. Dogodek je Avstro-Ogrska izrabila kot

razlog za začetek prve svetovne vojne. Ker je bilo taborišče postavljeno v zidane objekte znotraj vojaško utrjenega območja je ostala ohranjena številna originalna oprema (pogradi, mize, stoli, pralnice, kopalnice, samice) in naprave. Zelo zanimiv je tudi zgodovinski muzej, ki se začne s slikami Münchenskega sporazuma z dne 30. 8. 1938, ko sta demokratični Anglija in Francija “prodali” Hitlerju

neodvisno in demokratično državo Češkoslovaško za lažen kratkotrajen mir v Evropi. Popoldne zadnjega dne smo namenili obisku taborišča Mauthausen, ki je bilo lani za 70. obletnico osvoboditve temeljito prenovljeno. Na parkirišču je bilo pakirano več kot deset avtobusov s šolarji iz Italije in Avstrije. Tudi to taborišče je bilo zgrajeno ob kamnolomu in zato so bile glavne stavbe, namenjene nacistični upravi, zgrajene iz granita. Bivališča za zapornike pa so bila vsa zasilna in na hitro zgrajene iz lesa. Zunaj taborišča so postavljeni številni spomeniki, ki so jih postavile posamezne države v spomin na svoje žrtve nacizma. Tudi v tem taborišču so trpeli in umrli mnogi Slovenci, zato je RS postavila dodaten spomenik k jugoslovanskemu z napisom Obtožujem, citat znan iz javnega pisma Balzaca predsedniku francoske republike zaradi skorumpiranosti sodstva in vojske v primeru častnika Dreyfusa, ki je bil Žid. Edino taborišče na slovenskih tleh na Ljubelju je bilo podružnica Mauthausna, kjer so večino zapornikov predstavljali Francozi.

Boris Nemec

Na sliki so Goričani skupaj z veleposlanico RS v Nemčiji ga. Marto Kos Marko, ki je položila venec RS k spomeniku pred krematorijem v KZ Mittelbau Dora. Tretji z leve je bivši zapornik Tomaž Vuk.

Nacistično taborišče Teresienstadt - Vhod v malo trdnjavo, samo eden od številnih objektov v veličanskem vojaškem kompleksu dimenzij Nove Gorice